Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1167 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 19 ԲԷՖԻԼ, ԷՎՎԷԼ, 1305

20 ՓԱՐԿ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԴՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌՕՐԵԱՅ ԱՌԱՒՕՏԱՅԻՆ ԳՐԱՏԱՊԱՆ

Դպրատան, Նորատունկեան-Խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԿ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԴՆՈՒԹԻՒՆ)

ՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ԳԻՆԸ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գանձեկան արժէք	160
» »	Վեցամսեայ	» »	80
» »	Եռամսեայ	» »	40
Դուռսայ »	եւ տեղական թղթատարով	տարեկան »	240
Դուռսայ համար	եւ տեղական թղթատարով	վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներ,	տարեկան	ֆրանք	56
	վեցամսեայ	»	28

Դուռս դրկուած լրագրոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. տարադրութեան դրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Derbrmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1887

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴՄԻՏՐԻ ԿԻՊԻԱՆԻ

Բեռլերպուրկի և Թիֆլիսի լրագիրք հոկտեմբեր ամսոյ 27ին գուժեցին Վրաստանէն յոյժ ցաւալի կորուստ մը, յանձին Դմիտրի Կիպիանիի, որ իւր ազգասիրութեամբ ու ազնուութեամբ Վրաստանի պաշտելի անձնաւորութիւնն եղած էր։ Ահա ինչպէս կը գրէ ի մէջ այլոց Ռուսկի Կուրիէր.

«Հոկտեմբեր 25ի գիշերն Ստաւրոպոլ քաղաքի մէջ իւր բնակարանի մէջ սպանուած գտնուեցաւ Քութայիսի ազնուականութեան նահանգական նախկին պետ Դմիտրի Իվանովիչ Կիպիանի, 73 ամեայ ծերունւոյ սոն խրժդիական մահն ընդհանուր տխրութիւն և ցաւ կը պատճառէ իւր հաւան ծանօթներուն և անծանօթներուն։ Ոճրագործի նողկալի ձեռքն, որ բարձրացած էր քնած և կապկպուած ծերունւոյն գլուխն չախչախելու նպատակաւ, կերևի թէ և ոչ իսկ վայրկեան մը դադարած չարժած էր ի տես նորա ձիւնափայլ մազերուն, ի տես նորա բազմաչարչար դիմաց, ի տես այդ անբաղդ վտարանդւոյն որ հեռու հայրենիքէն աքսորական եղած էր Ռուսիոյ այլ և այլ կողմերն։ «Վարէնի գաղանն իսկ, կը գրէ Իզբէ» լրագիրն, պոտի խնայէր ու պաշտպանէր իւր այդ անմեղ հակառակորդն. սակայն մարդն, —արիւնարբու գազանը— չէ խնայած այնքան տմարդի և բարբարոսական զէնք մը իջեցնելու այն ճակատի վրայ, որ ծածկուած է խոր ու տխրամած խորշոմներով»։ Կարելի չէ հաւատալ թէ կողոպտելու նպատակաւ սպանուած լինի Կիպիանի, որովհետեւ նա բոլորովին աղքատ էր նիւթապէս և նորա անպաճոյճ բնակարանն դժուար թէ հրապոյր ազդէր ոեւէ աւազակի ընչաքրքրութեան։

«Դ. Կիպիանի կը վայելէր մեծ հեղինակութիւն և ընդհանուր համակրանք իբր ընտիր վարչական մարդ, իբր հրապարակագիր և հանրային գործիչ։ Կիպիանի Կուկասոյ մէջ կատարած է քաղաքային եւ պետական բազմաթիւ պաշտօններ և միշտ հանդիսացած է ազնուագոյն ու անբիծ մարդ մը։ Եւ իրմէ ետքն ալ կը թողու պատուաւոր գործիչի, անխոնջ աշխատաւորի, անկեղծ մարդու եւ տաղանդաւոր անձնաւորութեան մը համբաւն։ Հանգուցեալն իւր ազատ ժամերը կը նուիրէր գրականութեան, զոր իւր ամենասիրելի զբաղումն ըրած էր պատանեկութեան հասակէն մինչեւ իւր մահն։ Անոր կը պատկանի Շէքսպիրի եւ Վիքտոր Հիւկոյի թարգմանութիւնները. նա է կազմած վրացերէն քերականութիւնն եւ մասամբ եղած է վրացերէն գլխաւոր նորոգիչն։ Հաւան Վրաստան այժմ մեծ սուգի մէջ է Կիպիանիի մահուան համար, Կիպիանիի, որ իւր կենդանեան կանքը նուիրած է եղեր իւր ազգի բարգաւաճման գործոնն։ Ստացուած բազմաթիւ հեռագիրներն և նամակները կ'ապացուցանեն թէ ծանօթն ու անծանօթը, ուսումնականն ու անուսը, մեծն ու փոքրը, այրերն ու կանայք հաւասարապէս կ'ողբան մեծ հայրենասէրի դառն կորուստը։ Ընդհանուր հեծեծանքը, որ տարամորմոք հեկեկանքն ու լացն՝ ակնարեւ փաստեր են թէ Կիպիանի որչափ տիրապետած էր վրացի ժողովրդեան սրտին։

«Այո, դառն, խիստ դառն է, կը յարէ Ռուսկի Կուրիէր, խիստ ծանր է Դ. Կիպիանիի մահն։ Մեր շահադիտական, անձնական մեքենայութեամբ լի դարուն մէջ նա չէր գիտեր կեղծաւորել մարդոց, շողոքորթել նոցա անձնասիրութիւնը, նա յաճախ կը վիրաւորէր իւր խիստ ճշմարտախօսութեամբ, իւր անկաշառելի ուղղամտութեամբ»։

Կիպիանի Վրաստանէն աքսորուած էր իբր քաղաքական յանցաւոր, որովհետեւ կը ջանար Վրաց մէջ ծաւալել ազգային գիտակցութիւնն և անցեալ փառաց լիշատակները։

ՀԱՅՔ ԵՒ ԼԱՏԻՆՔ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Պրաւիթելստվենի Վէստնիկ մասնաւոր ուշադրութեամբ կը խօսի այն ծանօթ կռիւի վրայ, որ տեղի ունեցաւ Յերուսաղէմ Հայոց և Լատինաց միջև։ Ահա Ռուսիոյ պետական լրագրի Երուսաղեմայ թղթակիցն ինչպէս կը խօսի այդ խնդրոյ առթիւ.

«Հոկտեմբեր 10ի գիշերն ի Բեթղեհեմ, Քրիստոսի ծննդեան տաճարի մէջ Հայոց և Լատինաց միջեւ տեղի ունեցաւ մեծ կռիւ մը, որ ոչ նուազ ազմուկ և չվնասութիւն յառաջ բերաւ Երուսաղեմայ ընդհանուր բնակչաց մէջ։

«Վաղ ժամանակներէ հետէ կաթոլիկներն ամեն օր թափոր կը կատարեն դէպի Ս. Այրն, անցնելով այն տեղէն որ կը պատկանի հայոց։ Թափորի գընացքը կը կազմէ նեղ ու անձուկ ճանապարհ մը, որով կարելի է անցնիլ մի միայն առանձին առանձին եւ այն ալ միւսի հետեւէն։ Ճանապարհի կէսին հարկ է փոքրիկ շրջան մ'ընել, որովհետեւ այդ տեղի վրայ փուռած է է փոխաթ մը, որս վրայ, Հայոց ժամասացութեան պահուն, կը կանգնի նոցա բարձրագոյն հոգեւորականը։ Սուլթանական ֆերմանի զօրութեամբ, այդ փոխաթը մի ծայրէն փոքր ինչ կարած է. այնու ամենայնիւ մեծ մասամբ միշտ նա կը գտնուէր կաթոլիկներու ճանապարհին վրայ դէպի Ս. Այրն, ուստի նոքա պարտաւոր էին յարգել փոխաթն։ Վաղուց արդէն նոքա կը ջանային հեռացնել այդ անյարմարութիւնն, և չատ անգամ իրենց թափորի ժամանակ փոշած են անցնիլ նոյն իսկ փոխաթի վրայէն. սակայն թրքական պահակն ամեն անգամ կ'դուշացնէր զնոսա։ Այսպիսի ազդու դիմադրութիւնն Հայոց կողմանէ, և թուրք ոստիկանութեան միջամտութիւնն սաստկապէս կը դրդռէր դկաթոլիկներն, և ահա իրենց ապօրինի նպատակներուն հասնելու համար, նոքա դիմեցին ծայրայեղ միջոցի։ Հոկտ. 9ին գիշերուան ժամ 11ին, կաթոլիկներուն ժամերգութեան պահուն, կաթոլիկ վարդապետներն, սովորականէն աւելի բազմաթիւ, արտակարգ հանդէսով և անթիւ դատանակիցներու ուղեկցութեամբ մտան Ծննդեան տաճարն և անցնելով փոխաթապատ տեղէն կորեցին նորա մի մեծ մասն։ Թուրք պահակն անկարող լինելով դիմադրել այսպիսի բռնաբարութեան, յայտնեց հայերուն։ Հայք խլոյն չտապեցին ուր հարկն էր և բուռն հակառակութիւն մը ծագեցաւ։ Գործը կ'սպառնար լուրջ հանգամանք մը ստանալու, սակայն հայք ինկատառնելով հակառակորդաց բազմութիւնը, նախմեծար համարեցին ետ քաշուիլ և աշխատիլ օրինական ճանապարհով ձեռք բերել իրենց իրաւունքներն։ Հետեւեալ օր նոքա բողոք ներկայացուցին տեղւոյն կառավարչին։ Բէուֆ փաշա ընդունելով նոցա դանգատն, լոկ խոստացաւ տեղեկագրել Կ. Պոլիս։ Կաթոլիկներն գրեթէ համոզուած են թէ խնդիրն կատարելապէս յաջող ելք մը պիտի ունենայ իրենց համար։ Առ հասարակ ամեն որ կը քննատդէ զկառավարչին իբր կողմակից Կաթոլիկաց։»

ԿՐԹԱԿԱՆ ԴՈՒՐԾՆ Ի ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Wunsch

Այս վերնագրոյն ներքեւ Բրոմ. Եռգէի Վիւնշ Աստուծոյն ամսագիրն Լոնտոնի մէջ հրատարակած է հետաքրքրական յօդուած մը Հայոց կրթական գործին վրայ։

Հայ ժողովուրդը ներքին Ասիոյ սեւոց վրայ բնակեալ ամենահին ժամանակներէ է վերը զանազան ազգաց յարատեւաբար ստրատալ ազգ է։ Հայն իբր մի մշակ ժողովուրդ, բաւական ազդեցիկ եղած չէ օտար ոստիկանութիւններէն իր երկիրն ազատելու։ Ուրեմն այսպէս պէտք էր լինել որ Հայաստան ամենահին ժամանակներէ մինչեւ մեր օրերը դրացի զանազան պետութեանց հպատակ մնացած է, մի անկախ պետութիւն միշտ շատ դժուարաւ և հաւասարաբար չատ կարճ ժամանակի համար կարելի եղած է հաստատել։

Բայց և այնպէս երկու հազար տարիներէ ի վեր օտար ազգաց հպատակ, առանձին սերնդոց կորստենէ զատ, հայք իրենց լեզուն և ազգութիւն բաւական բոլոր նշանակութեամբ պահած են. այս դիւրին էր իրագործել, քանի որ օտար պետութիւնը բնաւ կորուկ կերպով աշխատած չեն իրենց լեզուն և ազգութիւնն խլել։ Կրթութեամբ և մտաւոր զարգացմամբ Հայք միշտ զիրենք շրջապատողներէ բարձր ատեճանի վրայ եղած են, նոյնպէս իրենց եկեղեցին լեզու և ազգութիւն միասին կը բռնէ, հաւատք և ազգութիւն ի միասին ձուլեալ են, և նեղութեան ու տառապանաց մէջ կը զօրացնեն և կը պաշտպանեն զիրար։

Այսօր հայն կայ անդ... Իւր ամբողջ էութեան տուած է մի առանձին մտաւ դէպ ի զարգացում։ Մի սուրբ եռանդ ստանալու գիտութեան գանձերը որով Եւրոպացին մեծ և հզօր է, և զինքն անդադար յառաջ կը մղէ ուշ մնացածին կարելի եղածին չափ չուտով հասնելու։

Եւրոպայի մէջ Հայք դեռ շատ քիչ ծանօթ են։ Ամբողջ ժողովուրդը կը դատեն այն սակաւ և իրենց հայրենիքէն անչատեալ անհատներէ, որոց հետ դիպուածաւ չօչափման կուգան, և կը եզրակացնեն թէ հայն իր շաչն լաւ գիտցող մի վաճառական է։ Շատ ուսուցածուած բայց չատ սխալ գաղափար մ'է այս։ Իրողութիւնն այն է, որ հայն իւր հայրենեաց մէջ, իր գոյութեան նպատակով, երկրագործ և անասնապահ է, և ամենապարզ միջոցներով իր ծանր աշխատանաց դառն արդիւնքներով կապրի։ Մինչեւ անգամ այս նահապետական վիճակին մէջ, մեծ աշխոյժ և եռանդ կը նշմարուի դէպի կրթութիւն, որ մեծ գովեստի արժանի է, և որ եւրոպացին յանչափս կ'սքանչացնէ։

Գրելու, կարդալու և հաշուելու դասերն չատ անգամ նոյն իսկ հայրն իր որդւոյն կ'աւանդէ։ Վարժապետի մը այս պաշտօնը կ'սատանձնէ հայ գիւղացին փոքր և հեռաւոր լեռնային գիւղերու մէջ, կամ այսպիսի մեծ վայրերու մէջ՝ ուր Քիւրդերու և Թիւրքերու քով միայն քիչ հայեր կան, որք իրենց աղքատութեամբ ուսումնարան և ուսուցիչ պահելու անկարող են։ Զմեռուան տխուր եղանակին, ուր ամեն դաշտային աշխատութիւնք կը դադարին և հանին ընտանիք կրակարանի չուրջն կը հաւաքուի, ընտանեաց հայրն իր տղայոց կը դասախօսէ, մայրն այս գործերէն հեռի կը մնայ, վասնզի իր ... [illegible] ... տնական հոգերով գրաւուած է, և վասն զի, իբր մի արեւելուհի, ուսմունքէ չատ քիչ բաժին ունցած է իրեն։ Հայրն կ'ուսուցանէ այն կերպով որով ինք սորված էր։ Այս եղանակը կրնայ թերի լինել։ բայց թէ՝ ուսուցչին և թէ ուսանողին տաղանդը, մտաց առաձգութիւնն եւ հնարագիտութիւնը գործին յաջողութեան կը նրպաստեն։ Պատեհութիւն ունեցած եմ նոյն իսկ ատառը գիտելու մանր տղաներ, որք դուրսն իրենց աշխատող հօր հսկողութեան ներքեւ կը կարդային և կը մարդէին, և յաճախ տեսայ խիստ փոքր մանուկներ 3-4 տարու, որոց հետ հայրը հայերէն, տաճկերէն կը հարցնէր և կը հաշուէր։

Մեծ և ունեւոր տեղերու բնակչաց—մանաւանդ այնպիսի տեղերու ուր հայ մարդաբնակութիւնը մեծ է,—այս տնային կրթութիւն անբաւական է։ Դիւղացին թէեւ ամեն տեսակ բեռանց և նորանոր յաւելուածոց տակ խիստ կը ճնշուի, բայց և այնպէս կը կառուցանէ մի ուսումնարան եւ կը հրաւիրէ մի ուսուցիչ։

Ի հարկէ այս ուսումնարան մեր գիւղային ուսումնարանաց հետ չէ կարելի բաղդատել, բայց պէտք է խոստովանիլ որ միշտ գիւղին մէջ ամենալաւ շէնքերէն մին է, և ներկայ յարաբերութեանց համեմատ կատարելապէս իւր նպատակին կը հատուցանէ, իրենց սովորութեան համեմատ քարուկիր չորս պատեր կը շինուին, փայտէ և հողէ տանիքով մը։ Դռնէն փոքր նախասենեակ մը կը մտնես, ուր փոքրիկներն իրենց կօշիկները կը հանեն, երկրորդ դռնէ մը մերկոտն կամ գուլպայով սրահը մտնելու համար. այս երկար սրահ է 18-20 քառակուսի մեթր տարածութեամբ, եւ 3 մեթր բարձրութեամբ. պատերուն վրայ մեկ մեկ կամ երկերկու պատուհաններ կան, առանց ապակիի ի հարկէ. դուռն դիմացը մեծ աթոռ մը կայ, այս ուսուցչին տեղն է. երկու որմերուն երկայնութեամբ կետերն մի մեթրի չափ լայնութեամբ 15-25 սանտիմեթր բարձր է, այնպէս որ սենեակին ճիշդ մէջտեղ գտնուն դէպի ուսուցիչն տանող մի մեթր լայն ճանչ պարապ կը մնայ։ Երկու կողմակի աստիճաններու վրայ խոտ կամ յարդ կը սփռեն, որոց վրայ աշակերտք ծալապատիկ կը նստին. հարուստներէն մի քանին միայն իրենց հետ բարձեր (գոտեր) կը բերեն աւելի փափուկ նստարան մը ունենալու համար։

Գիրք, թուղթ, մելան, գրիչ նոյնպէս աշակերտն իրեն հետ կը բերէ. քանի որ գրասեղաններ չկան, գրոցն իւր ձախ ձեռքն իբր յենարան կը գործածէ, որով լաւ գրել չյուսացուիր։ Ուսման որ և է գործիներ գրեթէ բնաւ չկան այս հայ ուսումնարանաց մէջ, առ առաւելն մի սուրբի պատկեր և մի վատ պատուած աշխարհացոյց տախտակ։ Գիւղական ուսուցչի մը ուսուցչական կարողութիւնը չատ անբաւական է, բայց անուշ մէջ երբեմն չատ [illegible] հաստատ չեն, և կրնան առանց որ և է կանխագոյն զգուշացման լուծուիլ, որվէ յետոյ դասատուն ուրիշ գիւղական ուսումնարան մը և հոգաբարձութիւնն ուրիշ ուսուցիչ մը կը վնտռէ։ Ուսուցիչը սովորաբար ընդհանուրէն չի վճարուիր, այլ առանձին առանձին ընտանիքներէ, և յաճախ գլխու և շաբաթի հաշուով։ Ոչ դուն ուրիշ վճարումն բնական բերքերով (in natura) տեղի կ'ունենայ։ Ուսուցիչը ընդհանրապէս երիտասարդ են, և թէև շատն սովորաբար փայլուն չէ կարող լինել, բայց դարձեալ բաւական ստակ կրնան մէկդի ձգել, քանի որ անդ կեանքի պէտքերը բազմակողմանի չեն։

Որչափ ես իմ անձնական փորձառութեամբ կրնամ տեղեկագրել, այս ուսուցմանց արդիւնքը կրնայ փերին ատոիճանի նպաստաւոր համարուիլ։ Այսպէս ես տեսեցի զորօրինակ, 1882 սեպտ. 15ին ռուս զօրավար Տէնէգի հետ, Պիտկէօլ լերան ստորոտը Դարապունարի վերին հովտին մէջ, Բասէնի ուսումնարանն։ Այս ուսումնարանի մէջ գտանք մաքուր լուացուած 25 տղայք, երկու օրմոց երկախութեամբ նստած. կարդալ տուինք ամենէն փոքրը՝ որ հաղիւ 5 տարեկան կար, նա այնչափ անթերի և գեղեցիկ կարդաց որ մեք կասկածեցանք զի մի գուցէ նա դոց սորված բան մը ընթեռնու, Շուտով գրքին մէջտեղէն և յետոյ ամենէն ծայրէն ընթեռնուլ տուինք, և նա, որպէս մի այլ փոքր երախայ, այնպէս գեղեցիկ կարդացին որոյ նմանն մեր երկրին մէջ այն տարիքը եղողներոց մէջ գրեթէ անկարելի է գտնել։ Գրի տետրերէ ոմանք չատ մաքուր գրուած էին, և աշակերտք թուաբանութեան մէջ ալ բաւական յառաջացած էին։

Ճանիկ, Վանայ հարաւային կողմն և Վանէն ոչ հեռի, ուր 1883 մայիս 25ին այցեցի, մօտաւորապէս 50 տներէ բաղկացեալ է։ Հայկական Բէնկան (տաճկ. Բինճան) 150ի չափ տներէ բաղկացեալ է, և Քարաուլի ձախ եզերաց վրայ նեղ զառիվարի մը կողքին հաստատուած է, հոն ուր Քարաուլ յանկարծ հարաւային ընթացք մը կառնու և Մուրատսուի հետ միացման տեղը կաճապարէ։ Շատ հին ժամանակներէ ի վեր այս տեղի բնակիչք յաճախ ի Կ. Պոլիս երթալով, լաւ կազմակերպեալ ուսումնարաններ տեսած և ուսման արժէքն ուրիշներէ աւելի յարգել սորված են։ Այս պատճառաւ Բինճան արդէն երկար ժամանակէի վերլաւ կազմակերպուած ուսումնարանի մը համար այն ոչ անկարեւոր գումարն չենայեր։ Մի քանի տարի առաջ այս տեղի բարեկեցիկ դասակարգն, սերմոց փճացման պատճառաւ մեծ հարուած մը կրեց։ բայց և այնպէս նոքա չթողին որ ուսումնարանն իյնայ։ Ես Բինճան հասայ 1883 յուլիս 23ին և ի մեծ զարմացում իմ, տեսայ 100ի չափ մեծ և փոքր աշակերտք (ճիշդ հունձքի ժամանակ էր) 5 դասարաններու բաժանեալ։ տեսայ մեծ, գեղեցիկ լուսաւոր, օրասուն [illegible] պական գրասեղաններ, կաղամարներ թարմ մելանով, տեսայ գեղեցիկ գրուած տետրակներ, պատերուն վրայ աշխարհացոյց տախտակներ և այլ ուսուցման գործիներ, և մի մատենադարան Տեսչութեան սենեկին մէջ։ Հինգ ուսուցիչներ կը դասախօսէին, որոցմէ Տեսուչն Տէր Յակոբեան և Փիշտիմճեան ի Կ. Պոլիս ուսում առած էին և ֆրանսերէն ևս կը խօսէին և կ'ուսուցանէին։

Մեծ քաղաքներու բնակչաց հարուստ և զարգացեալ դասակարգն իրենց ուսումնարանաց չատ օգտակար կը լինին։ Թէև պատուաւոր բայց աննչան չենքն, մի քանի մեծ դասարաններէ բաղկացեալ նշանաւոր գրադրոցական չենքի մը կը փոխուի։ Սոքա համեմատաբար լաւ նպատակներով և ուսուցման գործիներով հոգացուած են։ Լաւ հասոյթի բերող պաշտօններն ի հարկէ փոքրաթիւ և ուսեալ երիտասարդներ կ'ստանան։

Մուրատ Սուլի եղերքը Բալու ունի մի մեծ և լաւ կազմակերպեալ դասարան, դպրոցական նստարաններով։ Բայց այս տեղի աշակերտք եւրոպական նրատելու կերպին անսովոր, տհաճութեամբ

—)(5)(—

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՌՆԷՍԴ ՖԷՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԴ

Էքս հասնելուս պէս խնայեց թէ Շալի կոմսուհին ինձ ուսանած էր Վէնա օթեւանն։ Այս օթեւանն կը բաղկանայ քանի մը պարմերէ որք ընդարձակ պարտէզներու վրայ կը բացուին։ Պարտէզները շրջապատուած են իտալական ձեւով յարդ արեւ բարձր արիչով (treille) մը։ Կոմսուհին կը բնակէր այս պարմերու մեծագունին տարբնայարկը։ Բարեբաղդաբար պարապ սենեակ մը գտայ մասնաւոր տան մը մէջ որուն պատուհաններէն կարելի էր թափանցել օթեւանին պարտիզագ մէջ։ Պատշգամէս դիւրաւ կը տեսնէի կոմսուհւոյն բնակած յարկին բոլոր ճակատն, և տանս մրգատանն իջնելով հեշտաւաւ կրնայի դիտել, արիչին ետեւէն, թէ ինչ կանցներ կը դառնար դրացեալս քով։

Առաջին օրերը մեծ զգուշութեամբ պահուած մնացի, որպէսզի լաւագոյն կարելիամ տեղեկանալ կոմսուհւոյն սովորութեանց։ Իւր հիւանդ զաւակն ամեն առաւօտ լոգնարան կ'երթար սենեկապահուհիոյ մը և վայելչազգեստ սպասաւորի մը հետ։ Միւս ոտանի, որ անենամն աշխոյժ և զուարթութիւն ուներ, օրն ի բուն կը վազվզեր ծաղիկներուն մէջ, և օրն երեսուն անգամ կը լսէի անգլեսցի խնամակալուհւոյն ձայնն որ իւր քով կը կոչէր զնա, որպէսզի արեւուն տակ չայրի։ Այս երկու տղաքներն, որոց մին ութ և միւսն եօթն տարեկան կ'երեւէր, երկու փոքրիկ սիրալի արարածներ էին։ Երկուքն ալ իրենց մորը կը նմանէին։ Նոյն գեղազանգուր խարտեաշ մազերն ունէին, նոյն մութ-կապոյտ և հրաւոտ աչերն։ Անդրանիկը թերեւս ինն տարեկան էր հիւանդաբեկեն, այլ այտերուն գեղեցիկ դոյնը չէր վնասեր բնաւ իւր գեղեցկութեան։

Կոմսուհին մէջօրէն յետոյ միայն պարտէզ կ'ելնէր։ Յայտնի, ի հեռուստ, միշտ կը տեսնէի զնա շքեղապէս հագուած, իւր հովանոցին շարժուն ստուերանին տակ քայլելով։ Երեկոյին դուրս կ'ելնէր կառքով։ Ժամ տասնին ատենները կը վերադառնար։ Ոչ զոք կ'ընդունէր։ Կէս գիշերին, սպասաւորք կը փակէին տարբնայարկին վանդակապատները եւ բոլոր պատուհանք մթութեան մէջ կը թաղուէին։

Նախապէս ուզեցի թէ ինձ համար վճռական բան մը դուրս պիտի գար այն դրացութենէն։ ուստի դուրս չէի ելներ, վախնալով որ բացակայութեանս միջոցին ինձ համար կարեւորութիւն ունեցող դէպք մը չպատահի։ Այս զգուշութիւնս ի դերև չելաւ։ Գարտեանս չորրորդ օրն, ժամերս կուքին ատենները, մինչ ասոնս մրգատանին մէջ կը պարտէի դրացի արիչին հովանւոյն ներքեւ, այդ արիչին տակ քայլող տղան, զիս տեսնելով զիս ալ ինձ ուղղեցաւ։ Մատներուս ծայրերովն մէկդի տուելով բարուրներն, հեռուէն տեսայ տարեկան զգեստ մը։ Այդ մարդը, ծառուղւոյն ծայրն հասած լինելով, դարձաւ, եւ երբ դիմացս բարձրութեան հասաւ, ճանչցայ որ Դիսթան իշխանն էր։

Այդ վայրկենին քիչ մը յուզեալ կ'երեւէր, որովհետեւ դիմաց միտնուելը կծկեալ էին, շրթունքը սեղմուած եւ աչերն անթարթ։ Կը քայլէր, գաւազանովն հարուածելով բարուրներն եւ անհամբերութեամբ նայելով պրոմին կողմն։ Իւր հագած զգեստներն, ինչպէս եկան հասակն, անեղ պտերն եւ մինչեւ ուսերն հոլանի պարանոցը տրոմ մը երեւոյթ կուտային նմա։ Նայուածքը միայն կար ի նմա, այդ նայուածքը խրոխտ, չար, ծաղրածու, եւ զոր կարելի չէր մոռնալ անգամ մը տեսնելէ յետոյ, որ կը մտնէր հասուն մարդուն կրքերը։

Քանի մը վայրկեանէ ի վեր կ'սպասէր երբ թաւշեայ շրջազգեստի մը խշրտոցը լսուեցաւ մօտէն։ կոմսուհին էր որ պարտէզին միւս ծայրէն կուգար իշխանին մօտ։ Տերեւոց տակ ծածկուլ, հեռուէն տեսայ զնա, արեւագիտ շողշողունի լուսոյն մէջ, ըստ իւր սովորութեան յամրաքայլ յառաջանալով եւ իւր ձեռնոցապատ ափին մէջ շրջշրջելով իւր հոլանի հովանոցին փղոսկրեայ կոթին։ Երբ իշխանին քով հասաւ, ցած ձայնով բառ մ'ըսաւ նմա, և նոյնհետայն երկուքն ալ խորասուզեցան արիչին ներքեւ։ որ կը ծածկէր զոյնս ամեն նայուածքէ, ի բաց առեալ իմ աչերէս։ Զէին կրնար տեսնել զիս, թէպէտ բոլորովին մօտ էի իրենց, տերեւոց ցանկին ետեւ։

Իրենց բոլոր խօսքերը կը լսէի։ Քովէ քով կը քայէին։ Աչերով և ականջով կը հետեւէի իրենց, այնքան նախանձութեամբ որքան անձկութեամբ։ Կոմսուհին զայրացեալ կնոջ մը կծու շեչան ունէր, թէեւ քիչ չատ զսպուած։ Իշխանն եւս նոյնչափ զրգռուած էր։ Տարօրինակ վիճաբանութիւն։ . . . Եւ, զոր հայրս մեծացուցած էր կանանց նկատմամբ գրեթէ կրօնական յարգանքի մը մէջ, եւ որ մանքէս իսկ չէի անցուցներ թէ տիկին ոք Շալի ատենանն ունեցող կին մը կրնար մոռնալ, մինչեւ իսկ իւր մոլորութեանց մէջ, զոր ինչ պարտական էր իւր անձին, ապշութենէս խնայեցած էի նոցա երկուքին խօսքերը լսելով։

Պիտի ջանամ բառ բառ նշանակել անոնց խօսքերն։

—Ինչո՞ւ համար եռանուէն եկաք մինչեւ հոս, կը հարցնէր տիկին ոք Շալի։ Արգիլած էի ձեզ զայդ։

—Ա՜հ, ըսաւ միւսը սրտնեղութեամբ, եթէ մարդ կարեւորութիւն տար կանանց բոլոր արգելքներուն։

—Ձեր ներկայութիւնը կրնայ վտանգի ենթարկել զիս։

—Ինչո՞ւ համար էքսի մէջ վտանգի պիտի ենթարկուիք եւ ոչ թէ Բարկի մէջ։

Ասա կրտուած բառեր։ Ցեռայ, զայրոյթ իշխանին։

—Ինչո՞ւ համար էքս եկաք։ Այս ջերմուկի քաղաքը բոլորովին ձանձրալի է։ Մարդ բան մը չկրնար ընել հոս։ Լոգանալէն անդին բան մը չկիայ։ Ոչ ոք կայ։ Ինձմէ փախչելու համար միայն հոս եկաք։ Ամենէ մը ի վեր կը տեսնեմ որ կ'ուզէք յարաբերութիւնդ խզել ինձ հետ։

—Ը՜հ, բաւ կոմսուհին բարկութեամբ, նոյն իսկ եթէ այդպէս ըլլայ։ Ազատ չե՞մ։

—Ազա՜տ, ըսաւ միւսը ծաղրանման ձայնով, այդ էր պակաս . . .

Ասա վերջանին բարկաձայթ ձայներ, ընդհատ խօսքեր, բառեր յանդիմանութիւններ, զորս լաւ չէի լսեր։

—Հիմա անմիջապէս Բարիզ պիտի դառնաք, ըսաւ վերջապէս կոմսուհին։

Իշխանը կատաղած էր։

—Չէ՛, չպիտի դառնամ. կուզէք ձեր գլխէն վանել զիս, որովհետեւ անուշտ ուրիշ մարդու մը կ'սպասէք։

—Գինո՞վ էք, ըսաւ տիկին ոք Շալի վիրաւորուած։

—Ոչ, իրիկունները միայն կը գինովնամ։

—Այս ո՞վ կարծեցիք որ այդ եղանակաւ կը խօսիք ինձ հետ։

—Բայց . . . կին մը զոր կը սիրեմ . . . որ կը սիրէ զիս . . .

—Ե՞ս, զձե՞զ սիրեմ։

—Այնպէս կը յուսամ։

—Նպակա՞նը միայն կ'ազդէք ինձ։

—Երբէ՞ն ի վեր։

—Ցորմէ հետէ ձեզ կէտ նպատակի ընդած էք համարաւ ազարակ։

—Ա՜հ, գաղտնիքն երեւան ելաւ, գոչեց։ Այս խօսքերը կ'ըսէք անոր համար որ ամիս մ' առաջ իրիկուն մը ի Պուֆ-Բաուիրիէն հայերարանի մը մէջ տեսած էք զիս։

Ինչպէս ոչ, ինչպէս ոչ։ Ինձմէ փախչելու համար միայն հոս եկաք։ Ամենէ մը ի վեր կը տեսնեմ որ կ'ուզէք յարաբերութիւնդ խզել ինձ հետ։

—Ը՜հ, բաւ կոմսուհին բարկութեամբ, նոյն իսկ եթէ այդպէս ըլլայ։ Ազատ չե՞մ։

—Ազա՜տ, ըսաւ միւսը ծաղրանման ձայնով, այդ էր պակաս . . .

Ասա վերջանին բարկաձայթ ձայներ, ընդհատ խօսքեր, բառեր յանդիմանութիւններ, զորս լաւ չէի լսեր։

—Հիմա անմիջապէս Բարիզ պիտի դառնաք, ըսաւ վերջապէս կոմսուհին։

Իշխանը կատաղած էր։

—Չէ՛, չպիտի դառնամ. կուզէք ձեր գլխէն վանել զիս, որովհետեւ անուշտ ուրիշ մարդու մը կ'սպասէք։

—Գինո՞վ էք, ըսաւ տիկին ոք Շալի վիրաւորուած։

—Ոչ, իրիկունները միայն կը գինովնամ։

—Այս ո՞վ կարծեցիք որ այդ եղանակաւ կը խօսիք ինձ հետ։

—Բայց . . . կին մը զոր կը սիրեմ . . . որ կը սիրէ զիս . . .

—Ե՞ս, զձե՞զ սիրեմ։

—Այնպէս կը յուսամ։

—Նպակա՞նը միայն կ'ազդէք ինձ։

—Երբէ՞ն ի վեր։

—Ցորմէ հետէ ձեզ կէտ նպատակի ընդած էք համարաւ ազարակ։

—Ա՜հ, գաղտնիքն երեւան ելաւ, գոչեց։ Այս խօսքերը կ'ըսէք անոր համար որ ամիս մ' առաջ իրիկուն մը ի Պուֆ-Բաուիրիէն հայերարանի մը մէջ տեսած էք զիս։

(Շարունակելի)

ը գործածեն զանոնք։ Աչակերտք կը նախընտրեն իրենց «մինտերները» միասին բերել և անոնց վրայ լաւ մը «ալթերուքը» նստիլ։ Այն առենուան վարժարանի տեսուչը՝ Պարոն Արամ, նոյնպէս իւր ուսումն եւ քննութիւններն ի Պոլիս աւարտած էր։ Նորա հսկողութեան տակ մեծ աչակերտաց ոմանք փոքրիկներն ընթերցման և գրելու կը վարժեցնեն։ Պղտիկներն եւս չատ խելօք տղաքներ էին, և իրենց երիտասարդութեան հակառակ, ուսումը լուրջ նկատողութեան էին առած։ Պարոն Արամ կը դասախօսէր նոյնպէս ֆրանսերէն և Թրքերէն։ Համեմատաբար չատ քիչ Թրքահայեր կան որոց Թուրք լեզուն օտար մնար։ այո՛, ոչ սակաւներ Թրքական խրդին գրութեան կը վարժուին, եւ անոնցմէ յայտնակները Թրքաց մէջ իսկ մեծ անուն կը հանեն։

Իմ տեսածներէս դատելով Վանայ ուսումնարանաց մասին մանաւորապէս չատ գովեստիւ կրնամ տեղեկագրել։ Ամենէն առաջ «Ցիսուսեան վարժարանն» է որ 40 տարի առաջ երեւելի անձէ մը, Շարամ պէյէ հիմնուած է, և որոյ ծախուց. եկեղեցական հոգաբարձութիւնն եւս կը մասնակցի, վասն զի աստ ուսումը ձրի է։ փառաւոր շէնքի մը գեղեցիկ դասարանաց մէջ կը խմբուին 200է աւելի աչակերտներ 6-16 տարեկան, և երկու մասի կը բաժնուին, 4-3 դասարանական ընթացքներով, ուր ուսումն 7 դասատուներէ կ'աւանդուի։ Աւանդուած առարկաներու նայելով ուսումնարանը մեր ժողովրդային մէջ նակարգ ուսումնարաններու կը համապատասխանէ։ Ուսումնաւարտը նոյն իսկ ուսուցիչ և կղերական կամ վաճառական կը դառնան։

(Մնացեալը 4-ին)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Դեր. Փոխանորդ Հայրն երէկ Պէօյիւքտերէ երթալով այցելութիւն տուաւ Բարձր. Աբրահամ փաշայի։

Մեզ կը հաղորդեն թէ Իզմիրի գերեզմանատան մէջ խանութներու շինութիւնն արգիլուեր է կուսակալին հրամանաւ, որ ի խնդրոյ ընդհանուր դատախազին, ծանուցեր է քաղաքապետութեան թէ գերեզմանատան մէջ շէնք կառուցանելու համար նահանգային Վարչական Ժողովոյն արտօնութիւն [illegible]

Անգլիոյ հայ գաղթականութիւնն ուղերձ մը ղրկելով առ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքն, ցաւ յայտնած է Ն. Սրբազնութեան հրաժարման համար։

Վանէն մայրաքաղաքս հասած նամակներ կը հաղորդեն թէ Տ. Արսէն վարդապետ Թօխմախեան և կինոտեան անունով մի երիտասարդ Հէքքեարիի մէջ ձերբակալուելով Վան տարուեր են։

Երէկի Թուրքի մէջ կը կարդանք։

«Բարձր. Արիֆի փաշայի Նախագահութեամբ և Կրթական Նախարար Վսեմ. Մինիֆ փաշայի, Դատական Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Վահան էֆէնտիի, Պէյլիկճի Վսեմ. Բաֆի էֆէնտիի ու Կրօնական գործոց տեսուչ Զիվէր պէյի անդամակցութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած էր որ պաշտօն ունէր քննել թէ Հայոց Պատրիարքարանի կողմէ ժառանգական ինչ ինչ խնդիրներու համար եղած խնդրուածքներ կը համաձայնի՞ն վաղեմի առանձնայնորհմանց։

«Կը լսենք թէ սոյն յանձնաժողովը երկու անգամ ի նիստ գումարուելով Պետական Խորհրդոյ պաշտօնատան մէջ յետ մանրամասն քննութեան մեծամասնութեամբ որոշում մը տուեր եւ իւր տեղեկագիրը մատուցեր է Նախարարաց Խորհրդոյ։

«Թէև հայերէն լրագրիրը այնպէս կը ցուցնեն իբր թէ Պատրիարքարանի խնդրուածք իրաւացի դատուեր են յանձնաժողովին կողմէ, բայց տարակոյս չկայ թէ խնդրոյն ճշմարտութիւնը Նախարարաց խորհրդոյ որոշումէն յետոյ միայն պիտի հասկցուի, որով աւելորդ համարեցինք այս խնդրոյ առթիւ ոչէ կարծիք յայտնել և տեղեկութիւն տալ։

«Այսու հանդերձ կայս. կառավարութիւնը կը փափաքի որ ոչ իսկամ հասարակութիւնը վայելեն իրենց կրօնական գործոց մէջ ամէն տեսակ ազատութիւն և պահպանուին գոյութիւն ունեցող կրօնական առանձնայնորհմունք։ Հետեւաբար բնական է որ այս շրջանակին մէջ եղած խնդրուածք ընդունուին և հակառակ պարագային մէջ մերժուին։»

Երէկ, Գասբ-Բէյոյի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ Աբժ. Եղիշէ Վրդպ. Այվազեան Պատարագ և հոգեհանդիսի պաշտօն մատոյց, վասն հոգւոյ Զարեհ Աֆէմեանի, ուսումնասէր Հայկական Կրթարանի և քարոզ խօսելով դրուատեց վաղամեռիկ երիտասարդին բնաւոր ձիրքերն և օժտեալ բարեմասնութիւնքն։

Յաւարտ՝ եկեղեցական արարողութեան Հայկ. Կրթարանի սաներէն 20 ուսումնասարաք, ընկերակցութեամբ Աբժ. քարոզչին և իւրեանց անօրէնին՝ գնացին տեղւոյն գերեզմանատունն, և հանգուցեալն գերեզմանին մէջ պակ նուիրեցին։ Պ. Լ. Ատրունի, յանուն իւր ընկերակցաց, դամբանական մը խօսեցաւ։ Գարգէն Լ.Գ. եւս մի քանի խօսքեր արտասանեց, և Եղիշէ Վրդ. աղօթքով մը վերջացուց այս տխուր հանդէսը։

ՏԱՐԵՑՈՅՑ ԽԻԿԱՐԻ
1888
Ց. Ց. ՊԱՏՈՆԵԱՆ
Կը պարունակէ Դաղամիա, զաւեշտական Օրացոյց և զուարճալիք։
Դին 50 փարա
1319 3—5

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Սիւլէյմանիէի կառավարիչ անուանեցաւ Մուսուլի Նահանգին մէջ Թուպճի Թահիր պէյ։

Գոնեաի Նէվշէհիր գաւառակի գայմագամ անուանեցաւ Պէչէնիի Նամխոզդ գայմագամ Հիւսէյին Խուլուսի պէյ։

Մուսուլի Նահանգին մէջ Թուպճի անուանեցաւ Պասրայի Նահանգին Իտարէի ժողովոյ Նախագահ առաջին քարտուղար Շաբիր էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Միջերկրականի Նեղուցին փոխ-հրամանատար Մերլիվա Իսմայիլ Հաղ էֆ փաշայի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Պէրգէի կառավարիչ Մէհմէտ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգադ՝ Տիկին Ֆալիէռի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆ

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ ֆրանսական կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշանի սպայութեան աստիճանը նուիրած է Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Գաբրիել էֆէնտիի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի [illegible]

ՊԱՌՈՆ ՏԸ ՀԻՐԷ

Այն ունկնդրութեան միջոցին, զոր Վեհ. Սուլթանն ուրբաթ աւուր Սէլամլըքէն յետոյ շնորհեց առ Պառոն տը Հիրշ Ն. Վեհափառութիւն յայտնեց նմա թէ կայս. կառավարութեան հետ ունեցած խնդիրն յանձնուած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

Կայս. սոյն հրամանին համաձայն Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Պառոն տը Հիրշ չաբաթ օրէն սկսան բանակցիլ։ Բանակցութեանց հիմ բռնուած է այս խնդրոյ առթիւ Բ. Դրան օրէնսգէտ խորհրդական Վսեմ. Դաբրիել էֆէնտիի պատրաստած տեղեկագիրը։ բանակցութեանց ներկայ գտնուած է նաեւ դատական Նախարար Վսեմ. Ճէվտէդ փաշա։

Վսեմ. Դաբրիել էֆէնտի նոյնպէս գրի առած է սոյն բանակցութեան արդիւնքն։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Պառոն տը Հիրշ այսօր վերստին պիտի բանակցին։

* * *

Երէկ գիշեր աւստրիական դեսպանատան մէջ չքեղ հացկերոյթ մը սարքուեցաւ ի պատիւ Պառոն տը Հիրշի։ Սեղանին ներկայ էր նաև անգլիական դեսպանը։

* * *

Պառոն տը Հիրշ չաբաթ օրը այցելութիւն տուաւ Սպարապետ Բարձր. Ալի Սաիպ փաշայի։ Ն. Բարձրութիւն իւր կողմէ թնդանօթարանի թարգման Թուսիկ էֆէնտին ղրկեց Պառոն տը Հիրշի բնակավայրն ի փոխադարձ այցելութիւն։

ՍԻՒԷՋԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ցայտնի է թէ խորհրդակցութիւնք կը կատարուին ի Բ. Դուռն այն պայմանագրոյ վրայ որ Սիւէզի ջրանցքին չեզոքացման առթիւ կնքուած է Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջև. սակայն այս խորհրդակցութիւնք առ այժմ յետաձգուած են Ֆրանսայի նախարարական տագնապին պատճառաւ։ Հետեւաբար Բ. Դուռն այդ տագնապի վերնալէն յետոյ միայն խնդիրն ձեռք պիտի առնու և այժմ ուրիշ կարեւոր խնդիրներով կ'զբաղի։ (Թուրէթ)

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՑՑԸ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր անցեալ աւուր նստին մէջ նկատողութեան առաւ Եղմտացոյցի յանձնաժողովոյ կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրն և որոշեց ծրագրեր պահանջել Ռնտառաց և հանքաց վարչութենէն։

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ ևս սոյն խնդրով զբաղելով, մանրամասնօրէն քննեց Ռնտառաց և հանքաց վարչութեան կողմէ պատրաստուած ծրագրերն և իւր խորհրդակցութիւններն աւարտելով որոշեց յառաջիկայ չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ խմբագրել իւր որոշումը պարունակող տեղեկագիրն որ Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցուի։

— —

ՍԿԻՏԱՐԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք, Ռուսիոյ դեսպան Վսեմ. Պ. Նելիւոֆ՝ որ միշտ քաջալերը կը հանդիսանայ մարդասիրական և բարենպատակ գործոց՝ որոշած է դեսպանատան փառաւոր սրահներուն մէջ մեծ Նուագահանդէս մը տալ ի նպաստ Սկիւտարի հրկիզելոց։ Նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ դեկտ. 4/16, ուրբաթ երեկոյ և արդիւնքը պիտի յատկացուի, առանց կրօնի և ազգի խտրութեան, Սկիւտարի բոլոր հրկիզեալ ազգատաց։ Արդարեւ գովեստից և չնորհակալութեան արժանի է Վսեմ. դեսպանին այս բարենպատակ գործն որոյ յաջողութեան համար ջերմ բարեմաղթութիւն կընենք։ Նուագահանդէսի ծրագիրը պիտի հրատարակեմք մի քանի օրէն։

— —

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Պ. Լ. Սիֆէլտէր երեքշաբթի օրը ծանուցած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին՝ թէ իւր ներկայացուցած դրամատեարդ խումբը չընդունիր կայսերական կառավարութեան առաջարկած բարեփոխումներն, և հետեւաբար եւս կը քաշուի։

Պ. Սիֆէլտէր մի և նոյն զեկուցումը եղած է նաև Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

(Կաղէտ Լ.Գ.)

— —

ԵՐԿՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԵՏՔ

Կը լսենք թէ մայրաքաղաքս հասած են Ռուսաստանի Նշանաւորագոյն արուեստագէտներէն երկուքն, Տիկնայք Ինա Ղօրղանեան-Դաուեալ, որ հռչակ հանած է ամբողջ Եւրոպայի մէջ և Գերմանիոյ Վեհ. Կայսեր պատական երգչուհին անուանելու պատիւն ունեցած է, և Նաթալի Բալինօվսքի, Ռուսիոյ գրական աշակերտուհի, որ Մոսքուայի երաժշտական համալսարանէն ոսկեայ հատ. [illegible] և Հանս ֆոն Պիլսով գերման արուեստագէտէն յորջորջուած է «ռուս դաշնակահարաց թագուհի»։ Այս երկու ականաւոր արուեստագէտները մօտերս պիտի տան մի քանի նուագահանդէսներ, և վստահ ենք թէ պիտի գտնեն փառաւոր ընդունելութիւն մեր քաղաքի մէջ, որպէս գտած են ամենուրեք։

Տիկին Բալինօվսքի կը պատկանի ռուս ցեղին, այլ Տիկին Ինա կամ Նունիկ Ղօրղանեան Տփղիսցի Հայուհի մ'է, դուստր Ղօրղանեան Հայ զօրապետին որ թողած է փայլուն անուն մը Կովկասի զինուորական տարեգրութեանց մէջ։

Շաբթուս մէջ պիտի հրատարակենք այս մեծանուն հիւրերուն կենսագրութիւնը։

— —

ՇԻՐԻԷԹԻ ԹԱՆՐԻՑԷ

Շիրբէթի Խայրիէի մենաշնորհի պայմանաժամուն աւարտումը մօտեցած լինելով, կ'ըսէ Թուրէթ, ժամանակէ մ'իվեր Պետական Խորհրդոյ մէջ բանակցութիւնք կը կատարուին մենաշնորհի վերանորոգման համար և կը յուսացուի թէ այս բանակցութիւնք ի մօտոյ աւարտին։ Այս առթիւ, կը յարէ Թուրք թերթը, նոյն ընկերութեան ներկայացուցիչը այսօրուան համար Պետական Խորհրդոյ կողմէ հրաւիրեալ են, ուր պայմանագրութեան ինչ ինչ կէտերու վրայ խորհրդակցութիւնք պիտի լինին։

— —

ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՔ

Նահանգաց ընդհանուր վարչութեան օրինաց ԺԴ. յօդուածը բարեփոխուած է հետեւեալ կերպիւ և վաւերացած կայս. Իրատէով։

«Նահանգի մը կուսակալն երբ ըստ տիպուի կանոնաւոր զօրաց պէտք ունենայ բանալու համար այնպիսի դէպքեր որք նահանգին անդորրութիւնը կը վրդովին և ոստիկանք անբաւական լինին, պարտի զօրաքանակի միւսիրին կամ հրամանատարին և հրամանատար չգտնուած տեղն ալ ուղղակի Սպարապետութեան դիմել։ Այս վերջինը կայս. Իրատէի կը դիմէ և խնդիրն ըստ այնմ կը կարգադրուի։ Միւսիրը և հրամանատարը երբ այսպիսի պարագայից մէջ հեռագրեր ուղղեն Սպարապետութեան պէտք է նշանակեն թէ ամիսն, օրն, ժամն և վայրկեանն յորում կուսակալը իրենց դիմած են։ Սպարապետութիւնն ևս կայս. Իրատէի դիմած ատեն վերոյգրեալ մանրամասնութիւններէ զատ, պէտք է նշանակէ նաև կուսակալաց, միւսիրներու և հրամանատարներու իրեն դիմած ամիսն, օրն, ժամն և վայրկեանն։ Հեռագրատունք ևս այս տեսակ հեռագրերն ուրիշ հեռագիրներէ առաջ պէտք է հաղորդեն առանց վայրկեան մը կորսնցնելու։»

Այս տնօրէնութիւնք հաղորդուած են բոլոր գաւառաց։

— —

Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ Բաբերդ որ ցարդ Սանճաք էր, առաջին կարգի Դազա Մէրքէզիի վերածուած է։

—Փարիզու օսմանեան դեսպանատան կողմէ երէկ ի Բ. Դուռն հասած հեռագիր մը ծանուցած է Պ. Սատի Քարնոյի Ֆրանսական հանրապետութեան նախագահ ընտրուելն։

—Կը յիշուի թէ Մաքրիգիւղի ժողովրդեան կողմէ տեղւոյն զարմագամ Ահմէտ պէյի դէմ եղած բողոքներուն վրայ, Զաթալճայի կառավարիչն յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկած էր ի Մաքրիգիւղ։ Արդ, Թուէէ կիմանայ թէ քննիչ պաշտօնեան առանձին առանձին իւր ներկայութեան կոչեր է բողոքագիրն ստորագրող ենթանունի չափ երեւելիներն օրք յայտարարեր են թէ ամէն առեն պատրաստ են իրաց ճշմարիտ վիճակն ապացուցանել։ Քննիչն իւր տեղեկագիրը պատրաստելով Զաթալճա վերադարձեր է դայն կառավարչին մատուցանելու համար։

—Դատական յանձնաժողովն շաբաթ օրն ի նիստ գումարուելով քննեց աւերուրդ դատարանաց թիւն, դատական նախարարութեան յատկացեալ հաստատութիւնն և նոցա բաւականութեան ատիճանն։ Յանձնաժողովն նոյնպէս զբաղեցաւ գիւանատանց կազմութեան և գաւառաց դատաւորներու ընտրութեան եղանակին և յետոյ ինչ ինչ քննութիւններ կատարեց օրինաց գործադրութեան եղանակին վրայ։

—Ներքին գործոց Նախարարութիւնը տեղեկանալով որ ի Տրապիզն և ի շրջակայս արշառաց մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւն մ'երեւան եկած է հեռագրաւ ծանոյց տեղւոյն կուսակալութեան՝ արգիլել արշառաց ալրուր փոխադրութիւնը։

—Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Զիհնի փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ լինելով իւր պաշտօնատեղին չյաճախէր։

—Պետական Խորհրդոյ օրէնսգիր ճիւղին և եղմտական յանձնաժողովոյ Նախագահ Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա նախընթաց օր կայս. պատատ կոչուելով, պատրաստեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալ։ Ունկնդրութիւնը տեւեց շուրջ մէկ ժամ։

—Տրապիզոնէն կը գրեն թէ տեղւոյն Ֆալ գիւղաքաղաքացի Շէհրիկեան Վարդանի Տիգրան անուն երեքտասնամեայ որդին մէկ քանի իսլամաց առաջնորդութեամբ Տրապիզոն գալով իսլամական կրօնն ընդունելու խնդիր կ'ընէ։ Հայրը խնդրագիր մը կուտայ Տրապիզոնի Վսեմ. կուսակալին որ խնդիրը տեղւոյն Իտարէի ժողովոյն կը յանձնէ։ Ժողովոյ ոչ իսլամ անդամք կարծիք կը յայտնեն թէ, ըստ որում տղուն տասն երեք տարեկան լինելն հաստատուած է Թէղրէրեի Օսմանէով և ծննդեան վկայագրով, հարկ կը լինի տղան իւր ծնողացը յանձնել։ սակայն ժողովոյ իսլամ անդամք կարծիք կը յայտնեն թէ, թէեւ արձանագրութիւնք այսպէս ցոյց կուտան սակայն տղուն մարմինը չափահաս լինելու երեւոյթն ունի և հետեւաբար զայն ընդունելու որոշում կուտան։ Այսոր վրայ Վսեմ. կուսակալը կ'որոշէ այս մասին հրահանգ խնդրել Դատական և կրօնական գործոց Նախարարութենէն։ Տիգրան այժմ իսլամաց ձեռքը կը մընայ և կսպասուի կրօնական գործոց տեսուչ Զիվէր պէյի հրահանգին։

—Պ. Վիւլլովիչ, որ անցեալ օր Սոֆիա ուղեւորեցաւ, մէկ չաբաթէն մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ, կ'ըսուի։

—Կ'ըսուի թէ արքունի թնդանօթարանը գտնուած հին հրացանաց վաճառումէն գոյանալիք գումարը (20 էն 25,000 ոսկի) պիտի յատկացուի Մավզերեան հրացանաց վճարման։

—Ցայտնի է թէ բարձրագոյն հրամանաւ որոշուած էր Աբշիպիղատոսի կուսակալութեան կեդրոնը Ռիսոէն Հռոդոս փոխադրել։ Արդ, Ռիսոի բնակիչք հեռագրաւ խնդրագիր մ'ուղղելով Մեծ-Եպարքոսին, խնդրած են որ այս որոշում ետ առնուի և ինչ ինչ պատճառներ յառաջ բերած են։ Այս խնդրագրոյն վրայ, Բ. Դուռն առժամապէս դադրեցուցեր է յիշեալ որոշման գործադրութիւնը, ցքնութիւն Ռիսոի բնակչաց յառաջ բերած պատճառաբանութեանց։

—Եղմտական քննիչ Էնվերի էֆէնտի Քարբերդ ժամաներ է քննելու համար տեղւոյն եղմտական գործերը։

—Իզմիրի լրագիրը կը պատմեն թէ Բօրլայի (Այտին) միւտիր Մէհմէտ պէյ իմանալով որ քանի մը ուղեւորք կողոպտուեր են Տալիանի և Կօէրտէսի ճամբուն մէջ, փութացեր է ոստիկանաց ընկերակցութեամբ անոնց ետեւէն երթալ։ Ցետ երկար խուզարկութեանց, Բէչէհա օղլու, Բէլիբլի Էօմէր և Բէչիր օղլու Մուսթաֆա անուն երեք չարագործներ ձերբակալուեր են ի Տէմիճէ, ազարակի մը մէջ, թէեւ ազարակին շուրջն հսկողութեան ներքեւ առնուեր է, սակայն աւազակք գիշերուան մթութեան շնորհիւ խոյս տուեր են։ Բէլիբլի Էօմէր, մահացու կերպիւ վիրաւորուեր է, Պէչիր օղլու Մուսթաֆա ձերբակալուեր, իսկ երրորդ չարագործը լուր ղրկեր է առ Մէհմէտ պէյ թէ պատրաստ է անձնատուր լինելու։

—Ինչպէս կը յիշուի, ի նպաստ Առնավուտ գիւղի հրկիզելոց կազմեալ կայս. յանձնաժողովն տասն-ութի չափ տուներ շինել տուած էր հրկիզելոց համար։ Արդ, նոյն յանձնաժողովն ուրիշ տասն-հինգ տուներ ևս շինել տուած է օրք ի մօտոյ հրկիզելոց պիտի յանձնուին։ Յանձնաժողովն ի մօտոյ հրկիզելոց պիտի բաշխէ հանգանակեալ երեք հազար այսչափ ոսկւոյ գումարն Ծացորդն և իւր պաշտօնը պիտի աւարտէ։

—Վեհ. Սուլթանի կողմէ շնորհեալ ձիերէ հարիւր տասն չարտի օրն յատուկ յոգնեալով Մուսանիոն տարուեցան ուստից Պրուսայի շրջակայ արքունի Զիֆթիֆէր ագարակը պիտի փոխադրուին։ Այս ձիերու պահպանութիւնն յանձնուած է հարիւր յիսուն հեծելազօրայ և Ֆէրիզ Մուզաֆֆէր փաշայի։

—Սերատոյց շրջակայ գիւղերէ մէկն մարդ մը ձերբակալուած է որ Մ. Ճիտկէի քաղաքներն ոսկեզօծելով իբրեւ օսմանեան ոսկի շրջաբերութեան կը հանէր։

—Այտընի շրջակայ Ակինէ Ասպատ գիւղին մէջ թուրք կին մ'երեք մանչ զաւակներ ծներ եւ մեներ է ալգամնին մէջ ունենալով նաեւ ուրիշ տղայ մը։ Նորածիններէ մին մէկ ժամէն մեռեր է։

—Դասթամունիի մէջ եւ ի շրջակայս ձմեռն սկսած սասակի կերպիւ։ Մարդ մը գիւղէ մ'ուրիշ գիւղ գնացած միջոցին սասեր է։ Ուրիշ տեղ մը փարախի մը տանիքը ձիւնին ծանրութենէն փլելով փլատակաց ներքեւ մեռած են երկու մարդ եւ հարիւրի աւելի ոչխարներ։

—Դանտիլլիի մէջ պատահած սպանութեան հեղինակներու նշանաւոր կատարուած նախնական քննութիւնք աւարտած լինելով շարագործք ոստիկանութեան բանտը փոխադրուած են։ Այս գործի վերաբերեալ գրութիւնք եւս այսօր վաղը կը յանձնուին Եղեռնագատ ատենին։

—Թուէթի խմբագրութեան ուղղեալ նամակ մը գրոյց մը կը յիշէ թէ Տիգրան Կարերտի վերաբերեալ ատենի պատժական հիւրին նախագահ Ֆէյզի պէյ, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուի, Հաչէպի Վերաբերեալ ատենի ընդհանուր դատախազ [illegible]։

Ֆէյզի պէյի ցարդ պաշտօնավարած տեղերէն բազմաթիւ բողոքագրեր եկած են, կը յայտնէ Թուէթ, որք Դատական նախարարութեան պաշտօնէից վիճակագրութեան դիւանի մէջ խոշոր պարի մը լեցուցած են, նոյնպէս այդ պաշտօնէի նկատմամբ վերջին անգամ ծանր ամբաստանութիւններ եկած են Տիգրանակերտէ 3000 եւ ուրիշ գրոյցի մը նայելով 15000 ոսկւոյ խնդրոյ մ'առթիւ։

Թուրք թերթն յետոյ հաւատ չընծայելով վերոյիշեալ գրոյցին, Դատական նախարար Վսեմ. Ճէվտէդ փաշայի ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ առ այս։

—Բժշկական ժողովոյն մէջ գեղագործաց պատուիրակ Պ. Եօրկի Անաստասիասի կողմէ Վեհ. Սուլթանին տեղեկագիր մը մատուցուելը ծանուցած էինք։ Այդ տեղեկագիրը, որ կը բաղկանայ գեղագործաց նը. կատմամբ բժշկաց ժողովին կողմէ ի գործ դրուած անիրաւութեանց դէմ, կայս. հրամանաւ Բ. Դուռն յղուած է և անոնք յանձնուած է բժշկական վարժարանին ուր, ըստ տեղեկութեանց Մամիկոնեան, յանցաւորը Պ. Անաստասիասիս դատուած է։ Մեծ-Եպարքոսն այս վերջինն հաղորդած է բժշկական ժողովոյն պատասխանաց պատճէնը։

ԹՐԱՄՎԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հասոյթ ոսկի դրամով

1887 Նոյեմ. 1ԷՆ ԴԷՊ Նոյեմ. 30

	Օրական	Ամսական
Պէչիքթաշի գիծ	5,814.90	174,447.
Աքսէրայի »	4,921.28	147,638.25
Շիշլիի »	5,324.69	159,740.75

Կ. Պոլիս, 3 Նոյեմ. 1887
1286 Ընդհ. Տնօրէն
Ա. ԹՐԻՒԼԻ

ՏՕՔԹԷՕՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ և մասնագէտ բժիշկ ԿԱՆԱՆՑ և ՏՂԱՅՈՑ հիւանդութեանց, որ ի Բարիզ մանկաբարձութեան և տղայոց մասնաւոր հիւանդանոցաց մէջ (clinique d'accouchement et de gynécologie de Paris) փորձառութիւն ստացած և կատարելագործելով վերադարձած է ի Կ. Պոլիս, այժմ բնակութիւն հաստատած է ի Գատը գիւղ Մօտա ճամբէսի Անթիխայի դեղարանին դիմաց 87 թիւ տունը, ուր ամէն առաւօտ ժամը մինչեւ 5 (ըստ տաճկաց) կը գտնուի և գլխաւորաբար վերոյիշեալ մասնագիտութեանց վերաբերեալ հիւանդութեամբ կ'զբաղի։ Իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար ևս կէս օրէն մինչեւ 9ը Մաքրի-գիւղ իւր տունը և 10 էն 11 ի Քիւչիւքեան դեղարան կամուրջի գլուխը կը գտնուի։

Կիւրակէ օրեր կարօտեալք ամենայն խնամք և ձրիապէս կը դարմանուին իւր Գատը Գիւղի բնակարանը մինչեւ կէս օր։

1249 10—20

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԶԳԱՆՈՒ ՀԱՅԱՍ

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Բարիզ, 3 դեկտ.

Նախագահական ընտրութիւն. Աւասիկ արդիւնքն նախնական քուէարկութեան մը որ այս առաւօտ տեղի ունեցաւ Երեսփոխանաց ժողովոյ եւ Ծերակուտի հանրապետական անդամոց միջեւ։

Թիւ քուէարկուաց	552
Պ. Ժիւլ Ֆէրրի	200
Պ տը Ֆրէսինէ	193
Պ. Պրիսան	81
Պ. Սատի Գառնօ	69
Սպիտակ քուէ	9

Բարիզ, 3 դեկտ.

Վերջապէս վերջ նախագահական ընտրութիւն. Աւասիկ առաջին քուէարկութեան արդիւնքը։

Թիւ քուէարկուաց	849
Բացարձակ մեծամասնութիւն	425
Պ. Սատի Գառնօ	303 քուէ
Պ. Ժիւլ Ֆէրրի	212 »
Զօրավար Սոսիէ	148 »
Պ. տը Ֆրէսինէ	76 »
Զօրավար Արէա	72 »
Զանազանք	38 »

Բարիզ, 3 դեկտ.

Պ. Պ. Ժիւլ Ֆէրրի և տը Ֆրէսինէ նախագահական ընտրելիութենէ ետ կեցած լինելով ի նպաստ Պ. Սատի Գառնօ՝ այս վերջինն ընտրութիւն ստացին է։

Պ. ՍԱՏԻ ԳԱՌՆՕ ՆԱԽԱԳԱՀ

Բարիզ, 3 դեկտ.

Վերջապէս.—Պ. ՍԱՏԻ Գառնօ Ֆրանսական Հանրապետութեան ՆԱԽԱԳԱՀ ընտրուեցաւ 616 քուէով։

Բարիզ, 3 դեկտ.

Պ. Սատի Գառնօ, պատասխանելով Մերակուտի և Երեսփոխանաց ժողովոյ նախագահներուն շնորհաւորութեանց, ըսաւ. «Իմ ընտրութիւնս հաւատիք մ'է Ֆրանսայի խաղաղասէր և հաշտ բաղձանաց։ Ֆրանսայի ներկայացուցիչք միահաղոյն ջանքերով ապահովելու են միտաեւ և գործն կառավարութեան մը կանոնաւոր ընթացքն և այդ կառավարութիւն կարող լինելու է ազգին ապա, ներքին ունենալով ազատութիւն և գործոյն արժանապատուութիւն, բոլոր այն բարիքները զորս երկիրը կ'սպասէ Հանրապետութենէն։»

Աթէնք, 3 դեկտ.

Հելլէն բանակին կարգապահութեան Խորհուրդը բանակի կարգերէն ջնջեց այն սպայներն որք Գուդրայի դատին համար գումարեալ պատերազմական ատենէն անպարտ արձակուած էին։

ԱԶԳԱՆՈՒ ՌԻԹԴԷՐ

Բեգրպաղրի, 4 դեկտ.

Մայրաքաղաքիս պարսկական նոր դեսպան Միրզա Մահմուտ խան երէկ ընդունուեցաւ Ալեքսանդր կայսրէն։

Բեգրպաղրի, 4 դեկտ.

Թէպէտ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ քաղաքական յարաբերութիւնք առաջուան պէս ձգտեալ չեն, սակայն ռուս մամուլը կը խնդրէ կառավարութենէն փութացնել իւր տնօրինութիւններ՝ շարունակելու համար տնտեսական և եղմտական պայքարն ընդդէմ Գերմանիոյ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 25 Նոյեմբեր

Օսմանեան Քոնսոլիտ

	Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ի. Ակի Գ. Կ.	15 18
Պօրսային գոցուելէն վերջը » »	15 18
Բէրայի մէջ ..... » »	— —
Կաւաստուն բացուեցաւ » »	15 21
Բարձրագոյն գին ..... » »	15 23
Նուազագոյն » ..... » »	15 21
Կէս օրին ..... » »	15 23

ԻՍԹԻԴՐԱՁՐ ՏԱՒԹԷԼԻ

Երէկ երեկոյ	38
Այս առաւօտ	38 2
Կէս օր	38 4

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) 1862)	A Սէրի	24 20
» 1860)		
» 1863)	B »	14 20
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	C »	B 15 23
» 1873)		

ԲԱԺԻՆՆԵՏՈՒՄՔ

Սօսիէթէ վէնէրալ	Աֆրիկէ	4 10
Քրէտիտ վէնէրալ	Գ. կ... Օսմ.	6 32
Պանք տը Ֆրանս	»	6 35
Սօս. Շանմ է վիլէօր	»	3 25
Թրամուէյ	»	347 1/2
Բուսվէլի երկաթուղի	Ֆր.	35
Օտիլիսթեան տը Բրիորիթէ	»	—
Բանքնեթուղի Լաւրիսմի	»	101

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 3 դեկտ. ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ		101 15/16
Օսման. »	Սէրի Գ. բացուեցաւ	14
» »	» գոցուեցաւ	14
» »	» Ա.	24 1/2
» »	» Բ.	14 5/8
» »	» Գ.	14
Օթոման 1871		72 3/4
Փոխառութիւն 1877		85 1/4
Պանք Օթոման		10 1/8
Ռուսական փոխառ. 1873		93 7/8
Եգիպտական միաչեալ (իւնիֆիքէ)		73 1/2
» առանձին (բրիվիլէժիէ)		98 1/2
Տպրա Պանիէ		69 7/8
Տօսմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)		94 1/8
Հունգարական պարտատ

Օսմանեան երկաթուղի	35
» Լիբանի բամբեռաղրք	— —
Պանք Օթոման	503 75
Գրեսի Լիոնէ	555
» Ֆոնսիէ	1398 75
Բամբեռատոմս Լիոնի	1240
Սուէզի ջրանցք	2022 50
Ռուսական 5 % 1877 թ.	101
Իտալական Լիոնի	97 90
Սպանիական (արտաքին)	67 7/8
Եգիպտական միացեալ	374 67 1/2
Բրիօրիթ թերաբ	361 25
5 % Հելլենական	365
Զեք Լոնտրայի վրայ	25 34

ԲԱՐԻՋ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 3 դեկտ. ժ. 10 և 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսոլիտէ	14 25
Եգիպտական	375

ԹՈՒԼՉԱՅԻ ՀԱՅՔ

ՊՐԱՅԻԼԱ, 3 Նոյեմ.

Թուլչայ մտնող զգայուն հայու մը աչքին ներկայացող առաջին տխրութիւնն չենքերն են հայոց եկեղեցին եւ վարժարանը։ Այս երկու նուիրական վայրերն որոնք մեր վերջին գոյութիւններն կը համարուին, երկուքն ալ ծայրայեղ ցաւ կ'առթեն տեսնողին։ Առաջինը՝ թրծուն աղիւսներով բարդուած, ու գործաւորաց սանդուխքներով շրջապատուած բարձր եւ գմբեթաւոր շինք մ'է. տեղւոյս հայ գաղթականք ասկէց վեց տարի յառաջ հոգեւոր Ներսէս Պատրիարքի հրամանաւ հանգանակութեան տասանոր տարեր, ու բաւական գումար հաւաքելով իրենք ալ աշակերտեր, ու սկսեր են անմիջապէս նախկին մատուռն փլցնել ու հոյակապ շինք մը կառուցանել։ Այս շինք վեց տարիներէ ի վեր անձրեւներու, ձիւներու և սաստիկ հողմոց խարսիսի եղած կիսակործանութիւն կը կենայ։ Եկեղեցւոյն ներքին վիճակն համանման է արտաքինին, գրեթէ մի տարի է որ ներքնատունն և պատուհաններն չենուած են, և այս ալ Արժ. Տ. Արիստակէս Վ. Ամէմեանի ջանիւքն, որ տարիէ մ'ի վեր հոս հոգեւոր հովիւ կոչուած է, և ուր կոխած օրէն սկսեալ մինչեւ այսօր իւր հոգն ու ինամութիւնն եկեղեցին ու վարժարանն ըրած՝ առանց անտալու ճմերային տառնչուշ քամիներու, լեռներ, ձորեր և դաշտեր կ'անցնի դրամ կը հաւաքէ, ու չենքն գամ գամ ի կատար հանելու կ'աշխատի, թէ և ինքն տարին ամբողջ անվճար մնացած՝ այս ամեն տանջանք քաղցր սիրով կը տանի։

Արժ. Ս. Հայրն թէ՝ այս և թէ՝ իւր նուիրական կոչման պատկանող պաշտամունքն անթերի և անձնուիրաբար կատարելու մասին, իրաւամբ բիւր գովեստից արժանի է. առաւօտ երեկոյ ըստ պատշաճի ուսուր ցուրտ հողոյն վրայ կանգնած (փան զի եկեղեցին տախտակամած չունի) ժամերով ամբողջապէս եկեղեցւոյ արարողութիւնը կը կատարէ, բայց որոնց—եկեղեցւոյ մէջ կանգուն կեցած բարձր ձողերուն, գործաւորաց սանդուխներուն, զի բնաւ յաճախող չը կայ, և ոչ ալ հարցնող կայ թէ վարդապետը ի՞նչ կ'ընէ եւ ի՞նչպէս կ'ապրի։ յաւարտ եկեղեցւոյն կը փակէ եկեղեցին ու կուգայ կ'առանձնանայ իւր խցիկն, ու գոհ սրտիւ չարաբեկ հացն ուտելէ վերջ՝ դարձեալ իւր մտածութեան առարկայ եղող եկեղեցւոյն ու վարժարանին չինութեան կ'աշխատի, կը գրէ ազգիս հանրածանօթ բարերար Զմիւռնոյ Սպարդալեան գերդաստանին, օգնութիւն կը հայցէ, եւ կը յ՝ոյժի վերջապէս նոյն առաքինասէր գերդաստանին բնաձիր բարերարութեան արդիւնքն վայելելու խոստմունքն առնուլ, եթէ Պատրիարքարանէ կեկուցուի յիշեալ Հարգածանօթ Ազգ. Սարբն։

Անտարակոյս եմ որ Բարձրաշնորհ Սրբազան Պատրիարք Հայրն այս տողերն կարդալով սիրտ փութայ իւր պարտքն կատարել ի մեծ քաջալերութիւն Թուլչայի Հայ գաղթականաց։

Գալով երկրորդ շինքին՝ ասի քայքայուած խցեակ մ'է, որոյ մէջ փոշիներով ծածկուած մի քանի գրասեղաններու բեկորներէն կը հասկցուի որ երբեմն վարժարան է եղեր, ու վեց տարիներէ ի վեր փակուած. երկանա մանկտին օտար ազգաց վարժարաններն կը յաճախէ, որոյ հետեւութիւնն ուշիմ ընթերցողաց՝ կը թողուի։

Արժ. Ս. Հայրն ինքն անձամբ կը մաքրէ դպրոցն, քայքայուած տեղերն կը նորոգէ ու կ'աշխատի գէթ առ ժամանակ մի Ազգ. մանկտին հոն հաւաքել, բայց ի զուր կ'ելլան իւր ջանքեր, ու յուսահատեալ կը հայցէ նախախնամութեան գթութիւնը. ախո՛ն, որ այսպիսի կրօնական մը յարգը չ'ճանչցողներ ալ կը գտնուին, փոխան իւր անհամար անձնուիրութեան վայրահաչ լուսանք կը տեղայուն են դլխոյն, ա՛խ ճարար կը նախատեն զինքն թէ ինչո՞ւ իւր կրօնին ուսանդ ազատն է, թէ ինչո՞ւ Ս. Պատարագի, Մկրտութեան, Պսակի և ննջեցելոց խորհուրդներն կ'երկարէ, թէ ինչո՞ւ արծաթն կը մերժէ ու կը յարդէ Սրբազան օրէնքն, այլ սակս կը հաւանուի մի քանի անպիտան ու տխմար անձերէ, որոց գլխաւորն է Կոչկարեան յորջորջուած անձն. սա կ'երապէ քահանայ ձեռնադրիլ, և իւր նպատակին հասնելու համար կը յանդգնի մինչեւ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր նամակ գրել ու պարաւել Արժ. Տ. Արիստակէս Վ. Ամէմեանը. նամակն կը յանձնուի Պատ. Կրօն. Ժողովոյ, և անտի Գեր. Փոխանորդ Հօր, որ հոկտեմբեր 22 տասներեք և 540 թուականար կրոյ մի գրութիւն կը յղէ առ Պատ. Հոգաբարձութիւն Թուլչայի, և կ'ուզէ տեղեկանալ թէ արդեօք յիշեալ Գալուստ Կոչկարեանին Արժ. Տ. Արիստակէս Ս. Հօր նկատմամբ գրածներն ճիշդ են, և թէ ի՞նչպիսի ոգի է նամակագիրն։ Ի պատասխանի սոյն պաշտօնական գրութեան, Թուլչայի Պատ. Հոգաբարձութիւնն արդէն մասնաւոր գրութեամբ ըստ արժանւոյն գրած է, բայց ես ևս խղճի մտօք կրկին հրապարակ կը հանեմ իրական ճշմարտութիւնը, նոյն յայտնելով թէ Գալուստ Կոչկարեանը պաշտօնական մի անձ չէ, այլ Դանուբի եզերաց վրայ կ'որոնի իւր օրապահիկը, կ'ըսպասէ երկու ձուկ որսայ, ու երթայ վաճառողը ծախէ. ասկից զատ կը պատմեն թէ այս անձ երբեմն մի տան մէջ թաղուած դրամական գոյք կայ ըսելով, մի քանի ի՞րեն հաճախ անձանց հետ օրերով կը փորէ գեղինը ու պարապ կելլայ իւր յոյսը. մի քանի օր վերջ այնպէս կերազէ որ եթէ սև շուն մը կարէ ու շունն ուր որ ցատկէ, անպատճառ նոյն հողին տակէն իւր յուսացած գոյքը պիտի գտնէ, այս ալ չը յաջողիր. երկրորդ երազով խատուտիկ հաւ մը կը կտրէ. վերջապէս յուսահատեալ ետ կը կենայ։ Ուրեմն դժուար չէ հասկնալ թէ այս անձին վերի յարկը վարձու տրուած է. ցաւ է ինձ որ Ազգ. Կեդ. Վարչութեան Պատ. Կրօն. Ժողովը առանց մի պաշտօնական գրութիւն ստանալու Թուլչայի Պատ. Հոգաբարձութենէ, այսպիսի անձի մը գրուածքին կարեւորութիւն տալով ժամանակ վատներ, խորհրդակցեր, եւ վերջապէս որոշիր է պաշտօնական գրութեամբ ճշմարտութիւնն հանկնալ. ահաւասիկ այս է ճշմարտութիւնը։

Բուլորովին անհիմն և անտեղի են կոչկարենին թէ՝ ամուսնութեան և թէ ուրիշ մասին Արժ. Ս. Հօր նկատմամբ բոլոր գրածներն. այդէն իւր գրութիւնն իսկ կը հաստատէ թէ սուտ անիրաւ է, ինքզինքն կաւաղարկէ քահանայ ձեռնադրուիլ, եթէ ասանկներն ալ քահանայ ձեռնադրուին, յիմարանոցը ընդարձակել յարկ պիտի ըլլայ. ինչ խիղճ, ինքն քահանայ ձեռնադրուելու համար Անմեղը կ'պարաւէ. ես լակ ներկայ էի այդ գրած ամուսնութեան խնդրոյն, փեսայացուն առաջարկեց Ս. Հօր պակել զինքն. եւ որովհետեւ ինքն օտարական էր, ըստ օրինի պահանջեց իրմէ մի վկայագիր իւր երկիրն ամուսնացած չըլլալուն համար. առանց որոյ չեմ կարող կըսէր պակի խորհուրդն կատարել, պէտք է կըսէր նաև յոգուտ եկեղեցւոյն մուրն եկեղեցին գնել, ճիշդ այն գնով որով կը գընէք վանաստանցն։ փեսայացուն և կնքահայրն չեն զլջանիր Ամէմեան Ս. Հօր ըսածին, մէկ կողմէն փեսայացուն կը պոռայ թէ արդէն ինքն քաղաքական օրինօք ամուսնացեալ է, և հարկ չ'կայ իւր երկրէն վկայագիր բերել տալու, միւս կողմէն կընոքահայրը կը պոռայ, թէ պարտաւոր չենք մուրը եկեղեցին գնել, այսպէս հայհոյելով, պոռտալով կը մեկնին, ու անմիջապէս հեռագիր կը հաղորդեն «Պատա Տաղ»ի Տէր Մելքիսեդեկ քահանայի, որ նոյն երեկոյ կը հասնի Թուլչա, առանց օրինաւոր հարցաքննութեան պակի խորհուրդն կը կատարէ, ու հետեւեալ առաւօտուն կը մեկնի։

Թո՛ղ Պատ. Կրօն. Ժողովը գաւառներն հրահանգ ղրկէ, ես բացարձակապէս կ'ըսեմ թէ Բա՛մանոյ եւ Մարտավիոյ կողմերը գտնուող եկեղեցականներէն միայն Արժ. Տ. Արիստակէս Վ. Ամէմեանն է որ այդ հրահանգն կէս առ կէս կը գործադրէ, եւ անոր համար ալ միշտ կը հալածուի, զի այս կողմերու ժողովուրդք վարժուած են օտար ազգաց ծեսից եւ սովորութեանց հետեւիլ, և այն ասուիման հանկերտեալ են որ մեր Հայաստանեայց եկեղեցւոյն աւանդութիւններն իրենց համար օտար և անվայելուչ կը թուին. մինթէ յանդնէք է Ամէմեան Ս. Հօր որ արծաթն կը մերժէ ու իւր Ս. Կրօնքն կը պաշտպանէ։

Ըստ իս այնպիսի անձանց խօսքին հաւատք ընծայելով պէտք չէ վշտացնել եւ կասեցուցնել իւր աշխատութիւնն այսպիսի եկեղեցական մը՝ որ իւր անձն ու կեանքն իւր ազգին համար կը զոհէ. ընդհակառակն պէտք է քաջալերել շնորհակալութիւն յայտնելով. պէտք է հրապարակ հանել նորա առաքինական գործերն, որ միւսներն ալ նորա օրինակին հետեւին, ոչ թէ քահանին պարարելու աշխատին ու թողուն որ կըրօնքնիս և ազգութիւնն կորուսի, ինչպէս կ'ընեն այս կողմերը գտնուող շատ մը եկեղեցականներ, որոց վրայ ուրիշ առթով պիտի խօսիմ։

ԳՐԻԳՈՐ Տ. ՊՐՈՒՍԱԼԵԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՍԵՌՆ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏՈՒ

ՈՒՍԹԸՐ, 9 Նոյեմբեր.

«Դարուս լուսաւորութիւնը գեղեցիկ սեռին կը պարտի իւր դոյութիւնն եւ նորա մշտական օժանդակութեամբ միայն կարելի է մշտատեւ ընել զայն». այս է վերնագիրն մի հեղինակութեան զոր աշաց առջեւ ունինք այսօր։ Սոյն գրութեան հեղինակն՝ որ օրիորդ մը լինել կը կարծուի և Անճէլինա ծածկանուան ներքեւ կը պահուի, 19րդ դարուն մէջ կանանց՝ կրօնի, բաղաքականութեան, դաստիարակութեան և ազատութեան նուիրած ծառայութիւնները մի առ մի յիշելէ վերջ սա եզրակացութեան կը հասնի թէ «Զիր լուսաւորութիւն և յառաջդիմութիւն եթէ և ուր այդ ազնիւ սեռի չորուիր իրաւունք խորհելու և գործելու»։ Արդարեւ ամեն ոք որ ազատ է նախապաշարութիւներէ, կարող է աչաց առջեւ բերել հին և նոր աշխարհաց այն երկիրներն ուր կինը կատարեալ ազատութիւն կը վայելէ ամեն հրատապ խնդրոց մէջ գործելու, օգնելով անդադար, այլ շատ անգամ բոլորովին լշխելով, այլ և այլ խնդրոց գոհացուցիչ լուծում մը ձեռք բերելով։ Գործնականապէս և մանաւանդ այս երկրին մէջ ակներեւ է թէ կրօնն՝ այսինքն եկեղեցին, բոլորովին կանանց զաւակն է։ Ծաղիներ կանգնելու խորհուրդը, սոցա ծախքերը, պայծառ պահելու միջոցներն յղանալը, մէկ խօսքով եկեղեցւոյն մատակարարն է կինն. ամեն ինչ որ կը վերաբերի եկեղեցւոյն նիւթական և հոգեւորական պէտքերէ, կինը կը մատակարարէ զայն. նէ կը վճարէ դրամի մեծ մասն և նէ է որ ընտ. եկեղեցւոյն չենքը. նէ է որ կը տեսչայ փրկութեան և նէ է որ իւր անձը կը զրկէ ուրիշներու հոգին փրկելու համար . . .

Քաղաքական խնդրոց մէջ եւս կինը մեծ ազդեցութիւն ունի. Քուէարկութեան իրաւունքէ յանիրաւի զրկեալ, քաղաքական ժողովներու նախագահելու արտօնութենէն՝ հաճատութիւնը պահելու խորհրդով՝ ինքնին հրաժարեալ, փափուկ սեռն իւրաքանչիւր քուէի վերայ բացարձակապէս կ'իշխէ այս երկրին մէջ, իւր ամուսնոյն, եղբօր կամ դրացւոյն կամացը տիրապետելով. Ամերիկայի քաղաքական խնդրոց մէջ կինն է իշխան անուղղակի։ Անգլիացի զուարճաբան մը կը խրատէ երիտասարդաց. «Խօսեցեալիդ հօր քաղաքականութեան, մօր կրօնին և իրեն գիտութեան հետ հաշտ լինելով միայն կարելի է երջանիկ օրեր ունենալ ամուսնական կենաց մէջ»։ Ամեն անոնք որ ամերիկացի ընտանեաց ներքին կենաց վրայ տեղեկութիւն ունին գիտեն թէ ընտանեաց հայրն իւր կնոջ գերին է պարզապէս։ Այս մասին օրինակ մը միայն կը բաւէ։ Անցեալներն հարիւր գործարանատէր մը, բոլոքական, սարկաւագ և ազդեցիկ անձ ժողովական եկեղեցեաց մէջ, որուն կինն Հռովմէական էր, յանկարծ հիւանդանալով տան երէցը կանչել կուտայ և հանդերձեալ աշխարհի վրայոք զանազան տեղութիւններ ստանալէ վերջ երբ ժողովական երէցէն կը տեղեկանայ թէ զինքն երեսուն տարիներ երջանիկ ընող կինն հռովմէադաւան լինելուն պատճառաւ դժոխք պիտի երթայ, յանկարծ անկողնոյն մէջ վեր կը ցատքէ և կ'աղաղակէ. «Լաւագոյնս է ինձ՝ սիրելի կնոջս հետ դժոխային տանջանաց ենթարկուիլ, քան առանձինն փրկուիլ. դուրս ելիր ներկայութենէս»։

Ասոնց բոլորն ալ յառաջ բերած էր կնոջ ազդեցութիւնն և այս մեծ աղմուկ հանեց քաղաքիս մէջ։ Եւ աղջկունք ի՞նչ կ'ընեն։ Արդարեւ յուսահատ պէտք է լինի այն երիտասարդի վիճակն որ իւր զոքանչի կրօնը չդաւանիր և իւր խօսեցեալի եկեղեցին չի յաճախեր։ Աղջիկ մը որ քիչ շատ ուսմունք ունի և ըստ երկրին սովորութեանց դաստիարակութիւն ստացած է, ամեն առթիւ երիտասարդի խրատաւուն միանգամայն լշխանն է, ամեն ինչ է նա. խորհուրդ տարդիան կոմ ազլէն, այս է օրէնքն։ Ասոնք ունենալով աչաց առջեւ, կը պարտաւորինք միաբանիլ այն հեղինակութեան վճռոյն թէ «քաղաքակիրթ ազգաց դաստուն պատկանելու միակ միջոցն է կանանց գործելու ազատութիւն տրուիլն, առանց որոյ անկարելի է լուսաւորութիւն»։ Ամերիկայէ դուրս չկայ երկիր մը կը կարծենք ուր գեղեցիկ սեռն ըզբաղի նաեւս լրագրութեամբ։ Նիւ Եորքի մէջ բազմաթիւ են տպարանապետք, տէր և խմբագիրք, թղթակիցք ալն որ այդ սեռին կը վերաբերին և որոց անուններն յիշել շատ հեռի պիտի տանի մեզ. այսօր պիտի բաւականանք միայն Պոսդոն քաղաքի լրագրաց խմբագիրներուն ցանկը դնելով ասա որպէս զի ընթերցողը տեսնէ թէ գեղեցիկ սեռի ազատ դաստիարակութիւնն և անսանձ գործունէութիւնն որչափ յառաջ մղած են զիրենք լրագրական ծանր և դժուարին գործոյն մէջ։

Նախ սկսինք Պոսդոնի ամենէն առաջնակարգ լրագրոյն Պոսթն Հերալդի խմբագրատունէն. Տիկին Հուայդ, Տիկին Էլիս և Օր. Ճէնքինս կը գործեն Պոսթն Հերալդ լրագրոյն խմբագրատունը, գիշեր և թէ ցերեկ և իրենց պաշտօնն է խմբագրական գրել, տեղեկագրեր սրբագրել, տեղեկատուութիւններ և բարոյներ հաւաքել, նորաձեւութեան վրայ ճառել ևն. ևն. Քաղաքին նշանաւոր թերթերէ մին է Ճըրնալ թերթն որուն խմբագիրներէ մին է Օր. Կրէյս Սօվիրը, ուսումնական և տաղանդաւոր անձնաւորութիւն մը. Էդվէրտսվիլ լրագրոյն խմբագիրն է Օր. Քարօլայն Սմիթ. Կլոլ լրագրոյն խմբագրատունը կը փայլի Տիկ. Ուօչպըրնի ներկայութեամբ. Ռոչեսթր Ճըրնալ լրագրոյն խմբագիրն է Օր. Ալիս Պրէսքուէլ. Թրէնթոնը կը խմբագրէ Հուիդիկնի անուն տիկինը. Փայէր կը խմբագրէ Օր. Քէթրին Քօնուէյ. Օչէսթրը լրագրոյն խմբագիրն է Տիկ. Ընոբը Ուուտ. իսկ Օր. Թրմպլի Պոսդոնի ընդհանուր լրագրութեան թղթակցութիւն ընելով կ'զբաղի. որուն յօդուածները մեծ ախորժանօք կը կարդացուին, այնչափ ընտիր և զուարճալի կը գրէ այն. և ո՛ր Ամերիկացի չճանաչէր Նիւ-Եորքի մայրոյ միութեան կաճառի պաշտօնեայ և անդամ Տիկ. Էլիզա Վօնը, տաղանդաւոր և գեղեցիկ միանդամայն։

Կը հետեւցնենք թէ Անճէլինա ծածկանուան ներքեւ գրող հեղինակը իրաւունք ունի գոչելով թէ «չիք յառաջդիմութիւն անդ ուր իգական սեռի գործելու ասպարէզ չկայ և ուր նորա խորհուրդներ կաշկանդեալ են»։

Վերջացնելէ առաջ օգտակար կը համարինք հետեւեալ հատուածն համառօտիւ թարգմանել, դարձեալ մի և նոյն հեղինակութենէն քաղելով, յուսալով թէ մերազնէից ևս օգտակար կը լինի այն եթէ փորձեն։

«Մեր առաջարկիները այնչափ վերացական չպիտի նկատուին ամեն անոնց որք գործնականապէս պիտի փորձեն հաճոյանալու համար թէ՝ կոչտ սեռն իւր արդի բազմաղբաղ վիճակին մէջ չունի ժամանակ վատնելու կրօնի, քաղաքականութեան, ուսման և դաստիարակութեան խնդիրներն ուսումնասիրելու և գործադրելու, զի նա առևտրական, արհեստական եւ դրամական մրցանց դէմ կը մարտնչի և մարտնչելու է եթէ ընկերական պարզ և հաճեստ դիրք մը ստանալ կը փափաքի. մինչդեռ սոքա հակառակ արդի կինն ի՞նչ կ'ընէ. այսինքն ի՞նչ է որ ներելի է իրեն ընել. ոչինչ բայց միայն պճնիլ, սիրուիլ և աղօթել . . . ապացոյց կ'ուզէք. ահա մի առաջարկ ձեզ. Ցանձնեցէք թաղիդ եկեղեցին, դպրոցը, գիւնեատունն և աղքատանոցը գեղեցիկ սեռին. հրաժարեցէք սոցա կառավարութեան իրաւունքներէն. ադանց պահպանութեան համար մի վճարէք այլև մի միջամտեք մատակարարութեան. ըրէք ասոնց բոլորն և աւելին և պիտի տեսնէք թէ ձեր թաղը դրախտ մ'եղած է ձեռամբ կանանց որք աւելի զգայուն են, կարգապահ և խստապահանջ են, կրօնասէր և զգաստ են, և որ աւելին է առատ ժամանակ ունին, կամեցողութիւն, կարողութիւն և յարատեւութիւն ունին, փառասիրութիւն՝ հրապոյր և ծիծաղներ ունին որք միլիոններ կ'արժեն. մէկ խօսքով ընկերութեան զեկավարն է կինը, զայնիրբեն այդ պաշտօն և նաւաբեկութիւնն անխուսափելի է . . .»

Մ. ԹՕՓՀԱՆԵԼԵԱՆ

Ց. Գ. Նահանգային ընտրութիւնք կատարուեցան երեկուան օրն սովորական աղմկով և խառնաչփոթութեամբ, որոց արդիւնքն եղաւ հանրավարականաց ընտրելիին վերընտրութիւնը։

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԿԱՄ

ՀԱՑՍԱՌ ԿԻԼԻՏԷՍԹԷ

ՏՊԱԳՐ ԵՐԿՈՐԴ

Աշխատասիրեաց

Մէհրան Էֆենտի Աբէլեան

Կը պարունակէ թուրք լեզուաւ գրուած 300 կոտոր սէնէտ ֆէտիւա, ֆէտիրմէ իրատ, ելմախաղէր, արշահաղ, քրօնիքներ, ռիւզգէրի, բանքիրտի, ռիւեիրոֆ, վասիկէնտէ եւ այլ նմանեւ մի ճոխ բառարան. դին 6 ղրուշ։

1324

Ա.Զ.Դ

Փոքր համարակալ մը պատրաստ է այցելութեամբ մասնաւորաց տեսարիներ կարգադրել կամ գրել գոհացուցիչ պայմաններով, ինչպէս և առեւտրական նամակներ յօրինել հայ և անգլիերէն լեզուաւ։

Ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փաքսոյը պէտք է դիմեն Կ. Գոլիս Մերճան Մարգարեան գրատունը։

1321 3—6

Օրիորդ մը պաշտօն մը կը խնդրէ իբրեւ առընթերակաց ընկերուհի մանկամարդ տիկնանց կամ տղայոց։ Կը բնայ ուսուցանել անգլիերէնի տարերքն և քաջ ասեղնագործ է։ Կը խօսի հայերէն, քիչ մ'ալ թուրքերէն։ Կընայ լաւ յանձնարարականներ բերել իւր պարկեշտ և պատուաւոր բնաւորութեան տէր։ Դիմել Աբէ-Եբելի Խմբագրատունը։

1320 3—4

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

ԵՐՈՒԱՆԴ Կ. ԳԱԼԹԱԼԵԱՆ

Դասատու

Զարական գիտութեանց

Ազգային դաստուներէն Երուանդ էֆ. Կ. Գարթալեանի սոյն դասագիրքն, որ կը պարունակէ թուաբանութեան տեսական և գործնական մասը միանգամայն, բազմամեայ փորձառութեան և մեծ խնամոց արդիւնք է։

Թուաբանութեան բոլոր կանոնք կոկիկ և դիւրըմբռնելի ոճով բացատրուած են, և մեդրական, շահու և վաճառականական հաշուոց վերաբերեալ կանոնք ընդարձակ տեղ մը կը գրաւեն սոյն նոր դասագրքին մէջ։

Բաց ասել, մասնաւոր ուշադրութիւց եղած է որ իւրաքանչիւր կանոնի յարակից խնդիրք Թուրքիոյ առեւտրական գործառնութեանց և առանին կենաց պիտոյից համաձայն ըլլան, առանց որոյ թուաբանական խնդիրք շատ անգամ տաղտկացուցիչ և աւելորդ կ'ըլլան։

Հմուտ թուաբանին սոյն աշխատասիրութիւնը մեր ազգ. վարժարանաց մէկ զգալի պէտքը կուգայ լրացնել և բանալ աշակերտաց ձեռքէն աւանդական դրութեամբ պատրաստուած շատ մը դասագրեանք։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղն է Յակոբեան խան, թիւ 14, Եւրոպական գրատուն, Ս. Պիպէռճեանի քով։

Գինն է 7 1/2 ղրուշ

Շատ առնողին ամենաւոր զեղչ կ'ընուի։

886 45—50

ՕՏԳԲԷՕՐ ՏԻԳԻՆ ՊԱՍԵԱՆ

Մանկարարձ Տօքթէօռ Տիկին Պասեան, որ երկար տարիներէ ի վեր գրած փորձերով. կատարելագործած է մանկարարձութեան արուեստը, կը գտնուի ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը միջօրէէն յետոյ, ի Պոլիս կամուրջին դրսիսը Վ. Ծանոնի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Գ. Գալամանճեանի դեղարանը, ի Կէտիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն և Սկիւտար իւր տունն, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ փողոց թիւ 3։

ՏՕՔԹԷՕՐ ՊԱՍԵԱՆ

Տօքթէօռ Պասեան մանկարարձութեան արուեստին և կանանց ու տղայոց վերաբերեալ հիւանդութեանց իսրեւ մասնագէտ իւր ուսումը կատարելագործած է ի Վիէննա, ի Բարիզ և ի Լոնտոն 18 տարուան փորձառութեամբ։

Տօքթէօռ Պասեան ձրիարար կը դարմանէ աղքատներն իւր տան մէջ Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ փողոց թիւ 3, ամեն ուրբաթ և կիրակի օրերը միջօրէէն մինչեւ իրիկուն։

Ի դիւրութիւն իւր յաճախորդաց ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և շաբաթ օրերն պիտի գտնուի ի Պոլիս կամուրջի դրսիսն Վ. Ծանոնի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Գ. Գալամանճեան դեղարանն և ի Կէտիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն։

1323 2—30

ԱՅԴ

Խափանեալ Մահմուտ զաւեշտաբերթի արտօնատէր Դէորդ էֆէնտի Ա.յվազեան՝ Միտիլլիէն ընտիր ձիթախիւղ և օճառ, թէնոտոսէն պատուական գինի և իզմիրէն ընտիր օղի բերել տուած է, և ածան գնով կը վաճառէ Ղալաթիա Բէյնչէնպիհ բազար, Իփսի խան։

Մինչեւ ցարդ Ա.յվազեան էֆէնտիի յիշեալ վաճառատունը դիմոդ յոյժ գոհ եղած են ապրանաց ընտիր տեսակէն և գնոց չափաւորութենէն։

Ա.յս օրերս լաւագոյն ապրանքներ հասած են։ 1318 3—15

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՁՈՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

693

ՏՕՔԹԷՕՐ ԶՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլի գաղղիական Լա-Թէ հիւանդանոցին, վարեմի ներքին բժիշկ Լիոնի եւ Սէնթ Էդիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թղթակից անդամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ա. կանոջի, Կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններուն եւ ելեւմտական դարմանաց, այցելութիւնք կ'ընդունի առաւօտեան (ժամ 10էն 12) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթի թիւ 73, և կէս օրէն վերջ ի Սամաղալ Պահճէ գաղու Մէրհամիթեան դեղարանն թիւ 18։ 1175 35—39

ԺԱՆ ԲՈԱԼԻՔ.— ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, նոր բացուած Բերպի Մեծ փողոցը, 127, և ի Գալաթա-Կարա, կալաթայի աղտարակին դիմաց և Կաղրը փողոցին քով, թիւ 657.— ՄԵԾ ՄԸ ԹԵՐԱՆՑ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, նոյն փողոց թիւ 657, 659, 661, 663.— Ամեն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ.— ՇԵՏԼԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամեն ճոխութեամբ և կատարելութեամբ.— Ամեն տեսակ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.— Աղջիներու համար ամեն տեսակ օմոցներ, գոնտալներ, թիկնոցներ, սթոռներ.— Ամեն տեսակ ՄԱՀԱՃԱԿԱՆՆԵՐ և հազար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ալ կ'ընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ։

Դրան Զէյնո

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՍ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐԻՈՅ 1,788964

ՆՕՐԹՀԲԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐԻՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ Հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն ջանքաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վճռահաստատ զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000 — **ՄԱՐԻԹԱՅՄ.** — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողը կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գումիսիոն խանի ամենեւին երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակին, առ. **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոգրեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՅԵՐԻՐ

Նիզամիէ իտարէսինտէ պուլունան ֆապրիգալար իչուն միւպարեա օլունաճաղը էվվելճէ իլան գըլբան էրէլի մատէն քէօմիւրինին պէհէր ճէսիտ գանթարը օն իքի ղրուշ օթուզ փարալա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իչպու թըլբինի սանիի բումինին երկիրմի պէչինճի չարչինպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկկինտէն վէ երկիրմի ալթընճը բէնչչինպիհ կիւնի տախի թէքարբիւր իտէճէք ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ իտիլէճէկկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարընն մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէմէկէրի իլան օլունուր։

19 թըլբինի սանի 1887 — 1341
Նո. 10 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՅԵՐԻՐ

Էրզագ անպարը իչուն միւպարեա օլունաճաղ ալթը պին գըլէ զէյթուն եաղընընը պէհէր գըլէսի տէօրթ պուչուգ զուրուչա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իչպու թըլբինի սաեիի բումինին երկիրմի պէչինճի չարչինպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկկինտէն վէ իրթէսի կիւնի տախի թէքարբիւր իտէճէք ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլուճաճընտան իթասընա թալիպ օլանլարընն մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէմէկէրի իլան օլունուր։

19 թըլբինի սանի 1887 — 1342
Նո. 11 — 3—3

ԲԱՌՆ ՅՈՐՈՒԱՆ ԾԱԶՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆԵՔԱՅԻՆ ԶՈՒՐ ՁԻԹԼԻԻ

(ՄԵՐՔ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

Պէտրպոնդ որ Սոսով

1304 Սէֆէր 11 Թուական կայսերական իրատէով արտօնեալ—Վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատէլֆիայի, Անվէրսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Զիթիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող հանման հանքաջուրերէն գերազանց է, չիչերու մէջ կը գրաւի ընդ հսկողութեամբ Տր. Արիկեանի, պատուիրակ ի դիմաց առեւտրական Վեսիմ. Նախարարին։ Մէն մի եղէյեդ կրելու է քնինիչ բժիշկին ստորագրութիւնը։ Հասարակութիւնը մերժելու է այն ամէն չիչերն որք չէն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յաջողութիւնն ապահովալ է մարսողական խոշտանգին և վարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազախտի եւ յօդացաւի մէջ, չաքարախտի և փամփլեանային խոթութեանց մէջ։

Զիթիի չատ ախորժահամ հանքաջուր մ'է, սեպսի համար պատուական ջուր մ'է եւ չատ օգտակար է այն պարագային յորում ջուրերը վարակեալ են հանմանակ հիւանդութեանց ատեն։ Իրենց առողջութեան նախանձախնդիր անձինք ջրշղնելու, Պէնտրու եւ այլ ջուրերէն նախամեծար պիտի համարին Զիթիին։

Զիթիին կը լրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ պիտանոյ մնուկները կամէ կլուրելու է։

Զիթիի ջուրը չաքանի երկու անդամ կը դրկուի աղբիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինիլ թարմ վիճակի մէջ դանելդան ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեպրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մանանճիան—Բերա, Պ. Ալիբրանտի, դեղարան Տէլա Սուսա, 169.—Պոլիս, Պ. Մէկիքի, դեղավաճառ, 24, Եէնի Ճամի փողոց.—Ի Թէրմիան, դեղագործ, Ճղալ օղլու, Պարսկական դեսպանատան մօտ.—Գէյրպէյ, դեղագործ ի Վէզնէճիէր.—Ղալաթիա, Պ. Մաղուրդ. վաճառական, Մալթէպէ փողոց, 54.—Պէշիքթաշ, դեղրոնական դեղարան.—Թէրապիա, Սամա Սաօ նորուս.—Պէյօղլուէրէ, Սոգիրոքի Թէոխարիսի, վաճառական.—Գալաթիա, դեղարան Լէոնիսա Անդիեաս.—Իսկիւտար, Սպարոքի Նուրլուրուս, դեղագործ։

Գաղապ չիչերը եւս կ'առնուին։

1054

PILULES DE CATRAMINA BERTELLI

ԳԱԴԱՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղ կը ներկայանայ այս վերջին տարիներս թժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տոքթոր Ա. ՊԵՐԹԵԼԼԻ Նոր վիճակ պիրզ խարդանին հատած է մասնաւոր բաղադրութիւն մը, որ Գադարամինա կոչած է։ Այս բաղադրութիւնը պատրաստած դեղահատներ, ապահովակս կը թժշկեն բոլոր ժամանակաւոր և հնամենի տիսուններ, ինչպէս

ՀԱՅԼ ԵՒ ԹԱՅԼԱՏՆԵՐ, ՊՈՒՆՇԵՐ, ԹՈՒՔԱՑԱՒ, ՀԱՐԲՈՒԹԻՒՆ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ և ԴԷՊ-ԻՆ ԵՎ ԹԻԹԱՎԱՏ։

Շատ դիւրաւ կը գործածուին եւ ախորժ համ մ'ունին։ Տոքթերն ամրամ դիւրաւ կը գործածեն զայնս և անանց վրայ սրատուական ձեւրով կը ներկայանան։ Մանաւանդ նոր կը դիւրացնեն։ Բոլոր թժիկք ձեռնտաս կը յանձնարարեն զայնս եւ Պէյրութ, Եռուսաղէմ, Ռընէսս Նեռնէսս, Կոստանդնուպոլիս, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա, Ֆլորանս, Ռոմ, Միլանոյ Ֆարմասիաներուն մէջ։ Գնոյն Գադարամինա կոչուած դեղահատ կը գտնուի Գադարամինա դարմանի տուփերուն մէջ։ ԳԱԴԱՐԱՄԻՆԱՅԻ ԹԱՓԱՆՈՒԹԻՒՆ ԹԺԻԿ ԱՄԷՆ ՄԱՆՈՒՆ ԿՐԵԱ ԹԻ, ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ ԱՌԱՆՑ ՎՐԱՅ ԱՌԱՆՑ ԱՄԱՆԻ ԱՂԱՒԱՆԻ ՄԻ ԵՒ ԱՅԼ ՄԱՍԻՆ։

Գադարամինայի դեղահատերը կը ծախուին 2.50 ֆրանքի եւ կը գտնուին իտալիոյ եւ օտար երկրաց ամէն լաւ դեղավաճառաց քով։

... ԲԵՐԹԵԼԼԻ ԵՒ ԸՆԿ. տուն, դեղագործ—թիմոգկա ի Միլան, ... դեղաշանդրա տէրը, իբր փորձ կը գրկի չորս տուփ (որք բաւական են ամենէն ծանր դէպքերուն մէջ) ուտելոյ թմբուտարութեան ծախքի աշխարհիս չորս կողմն, եթէ կ'ուզեսա ստանալ 9.50 ֆրանք։

Ամէն երկրի մէջ արտօնեալ են։

Պահանջել գործարանին վերոգրեալ նշանն եւ ստորագրութիւնը։

Զուլգերիոյ համար միակ ներկայացուցիչն է Օպեռ Ամոն Լ. Լոզան։
Հիւսիսային Ամերիկայի համար Գարլ Ֆ. Հաֆէր և. ընկ. ի Նիւեռկ։
Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ներկայացուցիչն է ԺՈՒԼՖ ՊՈՐԿԻՆԵՆ, Նոր գանձարան փողոց, 69. Ղալաթիա (վաճառատան Գազոյու)։ 1244

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՈՒՆՉԱՄԸ ԵՒ ԱՆՉԱՄԸ

HUILE DE HOGG

ՄՈՐԻՆ ՉԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդեցութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի՝ տարիներու փորձով հիսուն եւ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքաբորբ, հազ, հազ, խոյլ, աւշայի գեղձերու ուռայցներ. մարթի հիւանդութիւնք, սրբուն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքներուը զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Զուրշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահապետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և երբեմն անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշներն չեն ճանաչեր բայց միայն ստամոքսը ընդունայն զբաղեցնելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։ Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԳԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօգի անունը և Բարիզի բժշկական ճեմարանին քիմիական զորհոց գլուխ Պ. Լ. ...ի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիքէթին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի Լայլ Պուսոյ համաչաւորդեղավաճառաց քովկրնանուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօգի մորիւ ձկան բնական իւղի շշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն դրուցանի նշանը։ ընեռուն։

1257

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԻՍՈՒԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԱՍՈՒՄՊԻՐԿԻ

Ի Դամաշկա Պէյրութ Միլլէթ խան, միջոցային թիմիատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրինոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ՛ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և Եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխանակագրով և կամ թղթատարական գրոշմով ղրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և սակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՏՕՅՋԸՐ ԼՕՅՏ"

Ի ՊԷՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք, գրամագրարք եւայլն, չոգենաւ, և առագաստանաւով ուղարկուած։

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ
Թիւ 1 Հաժուզլու խան, Պերա
791

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԵՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարանֆինա փողոց, թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՓ

ՇԱՀԱՒԻՑ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵ.
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՅՔԵՐ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ
566

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱԹԱԶԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ Հ. Ալ Ռէլիս, Կ. Պոլսոյ Ա. Օսմանի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալանիա	2,000	Լէգանդօ	4,500
Ալպանիա	3,000	Մարգարիտ	4,300
Անգլիա	1,300	Մարսէլ	2,500
Գասանտրա	3,500	Մոլի	2,000
Գլոսթրիա	2,200	Նէրոս	2,000
Դանա	2,000	Օթելլո	5,000
Գեյլոր	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գոլֆրամ	2,500	Օրբանօ	4,500
Գասիլոս	2,400	Օգաստ	2,000
Գուգոս	2,000	Բասիքիա	4,200
Գոմ	2,700	Բալերմո	3,200
Տիաս	2,500	Բասգեր	4,700
Տօմինոս	1,800	Քիգա	2,800
Լրաստ	2,600	Լիսպոն	4,400
Լուգոս	2,600	Բրնտիսիս	3,200
Լեյլ	800	Բոյոս	3,000
Տիաս	1,700	Բօսնոն	5,500
Ելլանիկ	1,600	Բոմէ	3,500
Դարիկոս	5,500	Պարէրմոս	4,000
Կիգանս	2,200	Պարքիս	2,000
Ֆոլս	1,800	Սիլվիս	2,000
Դրուսոս	2,200	Պորէնգ	4,300
Լանկս		Քասոս	1,200
Էրոս	2,000	Թ. Ռեյնոլտ	3,500
Լինտսլիս	3,000	Թրիկեր	4,300
Լինտսէրդ	1,200	Թորլեսս	2,800
Սիաս	2,300	Քանգս	3,600
Ռեյնս	2,000	Եէսոս	1600
Ռօմէս	2,200	Զեպրա	3,000
Ս.	2,000	Զեբրս	41,0

Մասնիս չոգենաւը, ընդհանուր վճարքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ, եւ գնիկ. Զին պիտի մեկնի ուղղակի Կ. Պոլիս գալու համար։

Ա-վարձելոց համար ամէն դիմումներուն համար

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՅՏ
Գործակալք
Թիւ 17–18, Ֆիւշիւք Միլլէթ
Խան Ղալաթիա
551

ԲԱՌԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնչիսթրէ և Օրլեան գծէ

կանոնաւորաբար բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Գէրա
Արարատ	2,500	Ռոբերտս
Աղգասա	2,500	Ֆրուիքսանդ
Լարանիա	2,500	Ռիչարդ
Մասսաղանիա	3,500	Մարշ
Բուսվելիա	2,800	Թոմբրոնէլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճարք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տուրին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱՌԱ ԵՒ ԸՆԿ
536 Գործակալք

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻԶԻԿՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻԶԻԿՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

Ճանապարհ	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44
Գիւմիւշ գարու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53
Եէնի—գարու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5 ...	5 29	6 2	6 31	6 57
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամանթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9 ...	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	7 3
Եէնի—գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12 ...	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 8
Մարգիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	...	5 23	...	6 25	...	7 20
Ամ Պէգեանս	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 35	...	7 29
Բիւշիւք Չէք	...	...	...	...	9 14	...	...	...	...	12 3	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...

ՔԻԻԶԻԿՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

Ճանապարհ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41
Բիւշիւք Չէք	...	6 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 2	...
Ամ Պէգեանս	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	...	9 43	...	11 10	...	1 40	...	...	...	...	4 47	...	5 49	6 13	...
Մարգիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	...	9 53	...	11 20	...	1 49	...	2 50	...	...	4 57	...	5 59	6 27	...
Եէնի—գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 6
Սամանթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	...	7 10
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գարու	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	...	7 16
Գիւմիւշ գարու	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 20
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10 ...	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7 ...	7 28

Փաքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին սանն կառախնքի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամաւելի հեռի կայարանաց միջև քառոց կառախնքաց մէջ միայն Թիւ 1 և 2 կառաւոյներն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախնքներն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վագոններ։

756

ԿՈՒԼՆ ՏԸ ԼԷՆ ԹԱՌԷՆ

Աղդ ուապէս կը բուժէ Պնդութիւն թանչը

Փայտերի և միզական գործարանաց հիւանդութիւններ

Պահանջել գործարանիս նշանն և կանգի վրայ սեռով տպագրեալ կնիքը։

Մէկ տուփն դ ինչ 1.30 Ֆր.

Կը գտնուի ամէն դեղարանաց մէջ 606

ԱԹԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՑԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ՌԱՓԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մաքրիչքի և Թրջելի գործ կանոնաւորապէս ընող

Սամանի, Տրապիզոնի և Պարտիզի երթալիք յատակիկայ շոգենաւն է Մէնչերլէ որ նոյեմբեր 30ին Մարսիլիայէն և դեկտեմբեր 7 երեկոյեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Ուղղուն և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագոյնի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՆՔԻՆ ԷՐՊՈՒԼ
Թիւ 17–18 Ֆիւշիւք Մէյդան
Մոհամեդ փողոց, Թիւ 14
556

ԱՐԼԻՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՕՆԱՅԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Դէպ Լանգուսթոլիոն կը բռնէ Լիվերբուլ Աբերտինի դէմ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալբերտ	2500	Տամասեան	3700
Ալբատրաս	2500	Տիմոնեան	3700
Ցեռաղլու գեան	2500	Տիլվեան	3700
Ագիեան	2500	Իպէրիան	3500
Առաղէան	3700	Իսիրիան	3500
Գանարեան	6000	Լուգրեան	3500
Գուլիսթրան	6000	Լէոպրան	2200
Քասթիլեան	800	Մէկսիկեան	2500
Մարէեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Ամերիկայ	700
Էմիրաշէր	3700	Բէրիան	3800
Ֆագրան	3700	Վանգնեան	6800
Ֆանլիեան	3700	Վերմնեան	6800

Պարզապէս շոգենաւ Նաւատիտ Ուիչարտ ամսոյս 6ին երեքշաբթի օր Լիվերբուլէն ընդհանուր վաճառքով ուստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐԴՈՍ ԼԱՆՏՈՆԹԻՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Գալաթիա

Նաւատեսակք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյտաղ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնիս

Կ. Պոլիս, Եռուսալամ Լանտոնդէն.
Ճիպրալտար, Պ. Գ. Քարվալր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վանման և ընկ.
Մալտա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ս. Վօքոչ որուլս Որդիք և ընկ
Զմիւռնիա, Պ. Ուէիդ և ընկ.
546